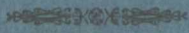

Επιγραφή χειρογράφου

ΑΠΟΜΑΧΟΣ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΝΤΗΓΡΑΜΜΑ.

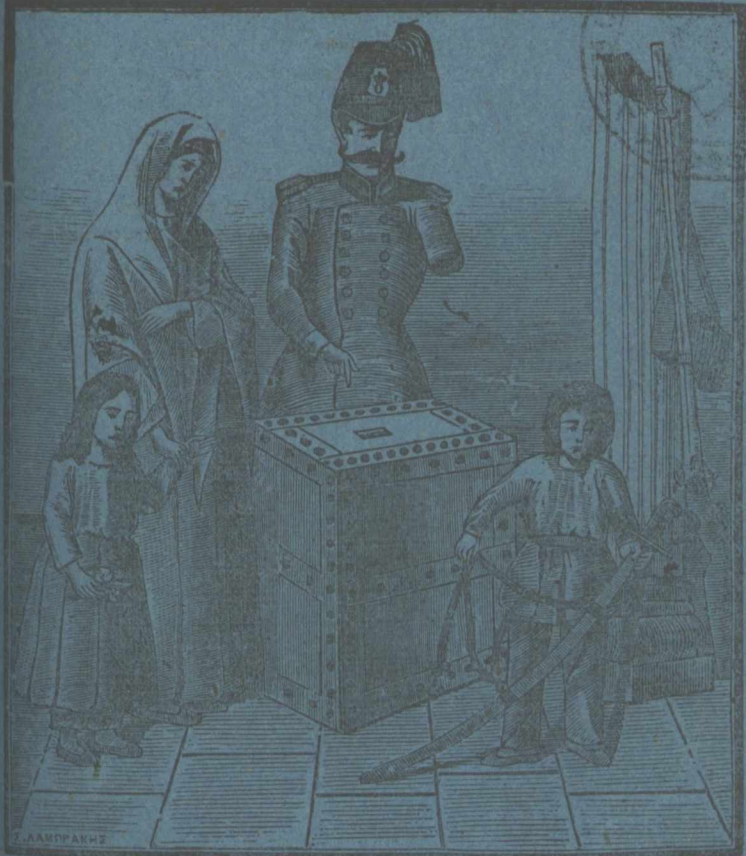
ΜΕΤΑ ΜΥΘΗΣΤΟΡΗΜΑΤΟΣ ΕΝ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΙ,

Εκδιδόμενον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὄρφανῶν τοῦ Ἑλλ. Στρατοῦ, Συγτασόμενον δὲ ὑπὸ διαφόρων ἀξιωματικῶν καὶ διευθυνόμενον παρὰ τοῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ Σ. Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑ, Ἐπιλητῆ τοῦ Πυροβολικοῦ παρὰ τῷ Ἰπουργεῖῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

« Δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις ὀφείλουσι δοῦναι ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ εὐεργεσία. »
(Πυθαγόρας.)

« Ὅρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται, καὶ ἔδαν ἀμαρτωλῶν ἀρανεί. »
(Ψαλ. 145, §. 9.)

ΕΤΟΣ Β' (ΙΟΥΝΙΟΣ) ΤΕΥΧΟΣ Γ'

Γ. ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ.

1870

Πρὸς τοὺς κυρίους συνδρομητὰς τοῦ Ἀπομάχου.

Ἐπειδὴ ἤδη ἔληξε τὸ Α΄ ἔτος τοῦ Ἀπομάχου [καὶ ἐτοιμάσθησαν οἱ λογαριασμοὶ τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων αὐτοῦ, οἵτινες ὑπεβλήθησαν πρὸς ἐπεξεργασίαν εἰς τὸ Στρατιωτικὸν Λογιστήριον, κρίνομεν χρεὸς μας νὰ γνωστοποιήσωμεν πρὸς τοὺς ἀπανταχοῦ συνδρομητὰς ἡμῶν, ὅτι τὸ καθαρὸν κέρδος, τὸ προεβλῆν ἐκ τῶν συνδρομητῶν τοῦ Ἀπομάχου καὶ μένον πρὸς ὄφελος τοῦ ταμείου τῶν Χηρῶν καὶ Ὀρφανῶν, ἀναβαίνει εἰς ὄρ. 6,405 συμπεριλαμβανομένων τῶν πρὸ πολλοῦ καταθεισῶν εἰς τὸ ταμεῖον τοῦτο 2,000.

Τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως τοῦ Ἀπομάχου, προσδιορισθέντα ὑπὸ τριῶν ἀνωτέρων τοῦ Στρατοῦ ἀξιοματικῶν δυνάμει διαταγῆς τοῦ ὑπουργείου, δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ ἀνωτέρω ποσόν, τὸ ὅποσον, ἐπαναλέγομεν, εἶναι κέρδος καθαρὸν, πλησιάζον τὰ τακτικὰ τοῦ ταμείου τούτου εἰσοδήματα.

Τὸ ἀνωτέρω ποσόν θέλει κατατεθῆ, καθόσον εἰσπράττεται, ἀμέσως εἰς τὸ ταμεῖον τῶν Χηρῶν καὶ Ὀρφανῶν, ἢ δὲ εἰσπραξίς, εἰ καὶ παρουσιάζει μικρὰς δυσκολίας, ἐνεργεῖται μετὰ τῆς ἀπαιτουμένης δραστηριότητος.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 4 Μαΐου 1857.

Ὁ ἐκδότης Σ. Ν. ΠΕΤΙΜΕΖΑΣ

Ἰππολοχαγὸς τοῦ πυροβολικοῦ.

Εἰσαγγετὴς παρὰ τῆ Ἰπυουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν.

Α Π Ο Μ Α Χ Ο Σ,

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ.

« Δύο ταῦτα ἐκ τῶν θεῶν τοῖς ἀνθρώποις
» δίδεται κάλλιστα, τὸ τε ἀληθεύειν καὶ τὸ
» εὐεργετεῖν. »
(Πυθαγόρας.)

« Ὀρφανὸν καὶ χήραν ἀναλήψεται κα
» ἕδδν ἀμαρτωλῶν ἀφανιεῖ. »
(Ψαλ. 145 §. 9.)

ΤΕΥΧΟΣ Γ'. ΑΘΗΝΗΣΙ, τῇ 30 Ἰουνίου 1858 Ἀριθ. 15.

ΜΕΡΟΣ ΕΠΙΣΗΜΟΝ.

Ἀχαριαία ἀποζύγωσις τῶν ἵππων τοῦ πυροβολικοῦ,
ἐφεύρεσις τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ Κ. Ἡ. Λεβέντην.

Ἡ εὐφυῆς αὕτη ἐφεύρεσις, πολλὰς παράγουσα εὐκολίας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ πυροβολικοῦ, τιμᾷ ἀληθῶς τὸν κύριον Ἡ Λεβέντην, ὅστις, καὶ τοι ἐν ἀδείᾳ πολυχρονίῳ εὐρισκόμενος, ἐσκέπτετο πῶς νὰ γίνῃ ὠφέλιμος εἰς τὸ Σῶμά του. Εἶθε νὰ μιμηθῶσιν αὐτὸν καὶ ἄλλοι τῆς Κυβερνήσεως ὑπάλληλοι, σκεπτόμενοι καὶ φροντίζοντες περὶ τῆς βελτιώσεως τῆς ὑπηρεσίας.

Τὴν ἐφεύρεσιν τοῦ κυρίου Λεβέντη εὔρε καλὴν καὶ συμφέρουσαν ἐπιτροπὴ ἐπίτηδες παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν ὀρισεῖται, ὡς φαίνεται ἐκ τῶν ἀκολούθων ἐγγράφων.

Ἀριθ. 7,302.

Τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν.

Πρὸς τὸν ἀνθυπολ. τοῦ πυροβ. Κ. Ἡρακλ. Λεβέντην.

Ὁπισθογράφως τῆς παρούσης κοινοποιεῖται ὑμῖν ἀντίγραφον τοῦ πρωτοκόλλου τῆς ἐπιτροπῆς, δι' οὗ ἀποφαίνεται αὕτη περὶ τῆς κατ' ἀλληλότητος καὶ παραδοχῆς τῆς ὑμετέρας ἐφευρέσεως, ἀφορώσης τὴν ἀχαριαίαν ἐκ τῶν ὄχημάτων τοῦ πυροβολικοῦ ἐκζευξίν τῶν ἵππων, πρὸς γινώσιν σας.

Ἀθῆναι τῇ 28 Μαΐου 1858.

Ὁ Ὑπουργὸς
Α. ΣΜΟΛΕΝΤΣ.

Π Ρ Ω Τ Ο Κ Ο Λ Λ Ο Ν .

Περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς γενομένων ἐξετάσεων εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τοῦ Πυροβολικοῦ Ἡρ. Λεβέντη ἐφεύρεσιν τῆς ἀκαριαίας ἐκζεύξεως τῶν παρὰ τοῖς ὄχημασι τοῦ Πυροβολικοῦ ἐξευγμένων ἵππων καὶ τῆς ὅσον ἔνεστι ταχυτέρας ἐν τοῖς ἰδίοις ζεύξεσιν αὐτῶν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10 Ἰανουαρίου 1858.

Συνελθοῦσα ἡ ἀπέναντι ἐπιτροπὴ ἐκ συμφώνου μὲ τὰς ὑπ' ἀριθ. 19762, 21261 διαταγὰς τοῦ ἐπὶ τῶν Στρατιωτ. Ὑπουργείου, ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ τμήματος τοῦ Πυροβολικοῦ παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Στρατιωτικῶν, σήμερον τὴν 10 Ἰανουαρίου 1858 ἡμέραν Παρασκευῆν, καὶ λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς ἐπὶ τῶν ἀνωτέρω δοκιμῶν παρατηρήσεις τῆς, ἀποφαίνεται·

Αἱ ἐπενεχθεῖσαι εἰς τὴν ζευγοσκευὴν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐφευρέσεως τροποποιήσεις, ἔχουσιν οὕτω.

Οἱ ἐφ' ἵππου βαστοὶ τῶν σειράδων ἀκίνητοι ὄντες ἐν τῇ ζευγοσκευῇ κατέστησαν κινητοὶ, στερεοῦμενοι ἐν ταύτῃ διὰ κλειδίων διαχειριζομένων κατὰ μὲν τὴν ἐκζεύξιν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἐρίππου ζευγίτου, κατὰ δὲ τὴν ζεύξιν, τῶν μὲν ἐσωτερικῶν ἐκ τοῦ ἰδίου τούτου, τῶν δὲ ἐξωτερικῶν ὑπὸ τῶν ἀρμοδίων ὑπηρετῶν τοῦ πυροβόλου.

Ὁ ἐπὶ ῥυμοῦ βαστός τῶν λεπάδων ἐξ ἀκινήτου ἐν αὐτῷ διαθέσεως κατέστη κινητὸς, στερεοῦμενος ἐν τούτῳ διὰ δύο ἐκατέρωθεν ἐμπηγμένων ἐν αὐτῷ ἐλατηρίων καὶ διαχειρίζεται, κατὰ μὲν τὴν ἐκζεύξιν, διὰ τῆς πρὸς τὰ πρόσω κινήσεως τοῦ ζεύγους, ἐν στιγμῇ καθ' ἣν τοῦτο ἀπαλλάσσεται τῶν σειράδων, κατὰ δὲ τὴν ζεύξιν, ἐξ ἑνὸς τῶν ὑπηρετῶν τοῦ πυροβόλου ἐπωθούντος τὸν κινητὸν τούτον βαστὸν εἰς τὸ ἀκροῦργχιον μέχρι τῆς εἰς τὰ ἐλατήρια ἐπιστερεώσεώς του.

Διὰ τῶν οὕτω τροποποιημένων ζευγοσκευῶν, παρατηρήθη, κατὰ τὰς γενομένας ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς δοκιμὰς, ὅτι ἡ τῶν ἵππων ἀκαριαία ἐκζεύξις καὶ ἐπὶ τὸ ταχύτερον ζεύξις αὐτῶν, ἐκτελεῖται ἀκωλύτως, ἢ μὲν ἐκζεύξις ἐν ἡρεμίᾳ εἰς βῆμα, μικρὸν καὶ μέγα τρῶκ, καὶ εἰς μικρὸν καὶ μέγα τάχος, ἢ δὲ ζεύξις ἐν ἡρεμίᾳ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.

Ἐν τριζεύγῳ ζεύξει, ἢ ἐκζεύξις εἰς μὲν τὸ πρῶτον ζεύγος καθ' ἵππον χωριστὰ καὶ εἰς ζεύγος, εἰς τὸ δεύτερον ζεύγος καθ' ἵππον χωριστὰ μετὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ἐξευγμένου ἵππου καὶ εἰς ζεύγος μετὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ζεύγους. Εἰς τὸ τρίτον ζεύγος, εἰς ζεύγος μεθ' ὅλων τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐξευγμένων ἵππων καὶ οὐχὶ καθ' ἵππον ὡς ὄντων τούτων

ἐπ' ἀλλήλων συνδεδεμένων διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ κινητοῦ βαστοῦ τῶν δεδεμένων λεπάδων.

Ἡ ζεύξις δὲ, καθ' ἵππον χωριστὰ ἐν τῇ ἐμπροσθοζεύξει, καὶ εἰς ζεύγος ἐν τῇ ὀπισθοζεύξει ὡς συνδεδεμένων τῶν ἵππων αὐτοῦ διὰ τῶν ἐπὶ τοῦ κινητοῦ βαστοῦ δεδεμένων λεπάδων.

Τοιαῦται ὄθεν οὔσαι αἱ εἰς τὴν ζευγοσκευὴν ἐπενεχθεῖσαι τροποποιήσεις καὶ ἡ σημαντικὴ αὐτῶν ἐνέργεια δὲν ἀπελείπετο ἄλλο ἢ νὰ παρατηρήσῃ ἡ ἐπιτροπὴ ἐὰν διὰ τῶν τοιούτων τροποποιήσεων μεταβάλλεται τὸ σύστημα, ἢ μὴ μεταβαλλόμενον ἐὰν αἱ ἐπενεχθεῖσαι τροποποιήσεις παρέχουσι τὴν δέουσαν πρὸς τὸ σύστημα στερεότητα, δηλαδὴ ἐὰν ἀντέχουσι καθ' ὅλας τὰς κινήσεις αὐτοῦ οἱ μεταβληθέντες εἰς κινητὴν ἐξ ἀκινήτου διαθέσεως βαστοὶ σειράδων καὶ λεπάδων.

Καὶ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δῆλον γίνεται ἐξ αὐτῶν τῶν ἰδίων ἐπενεχθεισῶν τροποποιήσεων ὅτι οὐδόλως τὸ σύστημα μεταβάλλεται καθόσον δύναται, ἐμμένον εἰς αὐτὴν, ὡς καὶ πρότερον, ἐνέργειαν, νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς ἐπενεχθείσης αὐτῷ σημαντικῆς ἐνεργείας εἰς ἐκτάκτους τῆς πρώτης ἀνάγκης περιστάσεις, καθ' ἃς ἡ χρῆσις μεγάλων ὠφελειῶν ἔσεται πρόξενος.

Καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ δεύτερον, ἡ ἐπιτροπὴ ἐνεργήσασα διαφόρους βιαίας κινήσεις ἐπὶ διαφόρων εἰδῶν ἐδάφους ἐπέισθη πληρέστατα ὅτι ἡ τῶν κινητῶν, ὡς προείρηται, βαστῶν στερεότης ἀντέχει καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις καὶ ὅτι ἐν περιπτώσει ἀκόμη καθ' ἣν τὰ τῶν βαστῶν τῶν σειράδων κλειδιά ἤθελον ὑποστῆ θλάσιν, δύναται ν' ἀντέχουσιν ἐπίσης στερεῶς καὶ ἂν τὰς δύο μόνον ἄνω ὀπὰς τῶν βαστῶν διαπεροῦν.

Οὕτως ἡ ἐπιτροπὴ ἐρευνήσασα τὴν ὑπόθεσιν ταύτην ἠδυνήθη νὰ φράσῃ εἰς ἐν ἀποτέλεσμα, τὸ ὅποιον ὑποστηρίζει ἐπὶ τῶν ἐξῆς σκέψεων.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν προεκτεθέντων ἀποδεικνύεται ὅτι διὰ τῶν ἐπενεχθεισῶν εἰς τὴν ζευγοσκευὴν, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐφευρέσεως, τροποποιήσεων, τὸ σύστημα αὐτῆς μένει τὸ αὐτὸ οἷον ὑπῆρχε καὶ πρὸ τῶν τροποποιήσεων τούτων. Ἐπειδὴ αἱ τροποποιήσεις αὗται παρέχουσι τὴν δέουσαν στερεότητα καὶ ἐπειδὴ διὰ τῆς ἐπιπροσθέτου ταύτης ἐν τῷ συστήματι ἐνεργείας προσκτᾶται χρῆσις ἥτις δύναται νὰ παρέξῃ σημαντικὰς ὠφελείας κατὰ διαφόρους περιστάσεις, οἷας,

Ἐν εἰρήνῃ.

1. Ὅτε τῶν ἵππων ἐξαγριουμένων καταπαίγεται ἢ ἐκ τοῦ ὄχηματος ἀπόλυσις αὐτῶν.

2. Ότε ἵππου τινος καταπίπτοντος κατεπίγεται ἢ ἐκ τοῦ ὀχήματος ἀπαλλαγῆ τούτου.

3. Ότε κακοκαιρίας ἔνεκα ἢ ἄλλης περιστάσεως διατελούντων ἐν τοῖς ὀχήμασι ἐξευγμένων τῶν ἵππων κατεπίγεται ἢ εἰς τὸν σταῦλον μετάβασις αὐτῶν.

4. Ότε εἰς κατεσκευασμένην ὁδοιπορίαν ἀπαιτεῖται ἢ ὅσον οἶόν τε σίτησις τῶν κτηνῶν πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς πορείας αὐτῶν.

5. Ότε τοῦ ἵππου λακτίζοντος καὶ ἢ πρὸς τὰ ζεύγλα ζεύξις αὐτοῦ δύσκολος καθίσταται, ἐκτελεῖται αὕτη κατὰ τὸν νέον τῆς ἐφευρέσεως τρόπον ἀκωλύτως, καθ' ὅσον ἢ τῆς ζεύξεως ἐργασία ἐκτελεῖται κατὰ πλευράν τῶν ἵππων.

6. Ότε ὁδοιπορούντων τῶν πυροβόλων φθάσωσιν εἰς θέσιν ἀπὸ τῆς ὁποίας κατεπιγόμενης τῆς πρὸς τὰ ὀπίσω ἐκστραφῆς τοῦ ὀχήματος, ἀπαιτεῖται νὰ ἐκζευχθῶσιν ἐπὶ τὸ ταχύτερον ζεύγος, ἢ ζεύγη τινα τῆς ἐμπροσθοζεύξεως.

Ἐν πολέμῳ.

1. Ότε ἐξ ἀπολύτου ἀνάγκης πρόκειται νὰ ἐγκαταλειφθῶσι τὰ πυροβόλα, δύνανται διὰ τῆς ἐπενεργείας ταύτης νὰ σωθῶσι τὰ κτήνη, αἱ ζευγοσκευαὶ καὶ οἱ ζευγίται, οἵτινες ἔριπποι ὄντες κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην δύνανται νὰ ὑποστηρίξωσι τοὺς πυροβολιστὰς ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ.

2. Ότε ἵππου τινὸς φονευθέντος ἢ πληγωθέντος κατεπίγεται ἢ ἀπὸ τοῦ ὀχήματος ἀποβολὴ τούτου.

Διὰ ταῦτα

Καὶ ὑπ' ὅψιν ἔχουσα ὅτι αἱ τροποποιήσεις αὗται δύνανται νὰ τελειοποιηθῶσιν εἰς τρόπον, ὥστε ἡ στερεότης αὐτῶν καὶ τοὶ στερεοὶ οὔσα νὰ κατασταθῆ ἔτι στερεοτέρα, ἢ δὲ προσαρμογῆ αὐτῶν εἰς τὸ σύστημα τακτικωτέρα, κανονικωτέρα καὶ κομψότερα,

Ἀποφαίνεται ὑπὲρ τῆς καταλληλότητος αὐτῆς.

Τελευτώσα ὅθεν μὲ τὴν ὑπὲρ τῆς παραδοχῆς τοῦ ζητήματος γνωμοδότησιν, ἐθεώρησε χρέος ν' ἀπονείμῃ ἑπαινον εἰς τὸν ἀνθυπολοχαγὸν Κον. Ἡρακλ. Λεβέντην, δι' οὗς κατέβαλε μετὰ πολλοῦ ζήλου, μερίμνης καὶ ἐπιμελείας κόπους σπουδάζων ζητήματα ἐπιφέροντα βελτίωσιν εἰς τὸ ὄπλον εἰς ὃ ἀνήκει, διότι, καὶ τοῖ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ διατελῶν, ὅτε ἐπενόησε τὴν σημαντικὴν ταύτην τῆς ζευγοσκευῆς ἐνέργειαν, ἔσπευσε νὰ μεταβῆ ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι, ἵνα πρὸ παντὸς ἄλλου κράτους εἰς αὐτὴν πρώτην παρουσιάσῃ τὴν ἐφευρέσειν του ταύτην,

Ἐκλείσθη ὅθεν τὸ παρὸν πρωτόκολλον, τὸ ὁποῖον εὐσεβάτως ὑπεβάλλει εἰς τὸ Σεβαστὸν Ἰπουργεῖον.

Ἡ Ἐπιτροπὴ

Δ. Παππαδιαμαντόπουλος, ταγματάρχης.

Ἰω. Σκουφος, λοχαγ.

Ἡρ. Πετιμεζᾶς, ὑπολοχ.

Α. Ἀργυρόπουλος λοχαγ.

Ἀριθ. 7789.

Ο Θ Ω Ν κτλ.

Ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ Ἡμετέρου ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν, πεφασίσαμεν καὶ διατάττομεν.

Μεταθέτομεν, τὸν μὲν καταλυματιῶν τάγματος 2' τάξεως Ἀρσιεῖδην Μερκάτην, ἀπὸ τὸ κατὰ τὴν Ἀργολίδα Ἴπποφόβιον, εἰς τὸ 1' σύνταγμα, ὡς βοηθὸν τῆς οικονομικῆς ὑπηρεσίας, τὸν δὲ καταλυματιῶν Τάγματος 2' τάξεως Δημήτριον Κρανιώτην, ἀπὸ τὸ 2' σύνταγμα εἰς τὸ διαληφθὲν Ἴπποφόβιον.

Εἰς τὸν ἡμέτερον ὑπουργὸν τῶν στρατιωτικῶν ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τοῦ παρόντος διατάγματος.

Ἀθῆναι, τῇ 6 Ἰουνίου 1858.

Ο Θ Ω Ν.

Α. ΣΜΟΛΕΝΤΣ.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΕΡΑΝΙΣΜΑΤΑ

Ἐκ τῆς περιηγήσεως τοῦ Νικολάου καὶ Δήμου Στεφανοπούλου ἐν Ἑλλάδι.

Ἐν ἔτει 1797 καὶ 1798.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

Ἰπὸ Τ. Κ. ΒΑΣΣΟΠΟΥΛΟΥ,

ὑπολοχ. τοῦ Μηχανικοῦ καὶ εἰσηγητοῦ παρὰ τῷ Ἰπουργ. τῶν Στρατιωτικῶν.

Ἡ οἰκογένεια τῶν Στεφανοπούλων κατάγεται ἐκ τῆς Μάνης· ὅτε δὲ οἱ Τοῦρκοι κατέκτησαν τὴν Ἑλλάδα ἡ οἰκογένεια αὕτη μετὰ πολλῶν ἄλλων μετοίκησεν εἰς τὴν νῆσον Κορσικὴν· ὁ Δῆμος Στεφανόπουλος διετέλει ἐν τῇ γαλλικῇ ὑπηρεσίᾳ καὶ δι' ἐξόδων αὐτῆς ἐπὶ

τῆς γαλλικῆς δημοκρατίας κατὰ τὸ ἔτος 1797 ἐταξίδευσεν εἰς διάφορα μέρη μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Νικολάου, καὶ ἰδίως εἰς τὴν Δαλματίαν πρὸς ἀνεύρεσιν θαλασσίων βοτάνων χρησίμων ἐν τῇ ἰατρικῇ. Εἰς τὰς ἐν Δαλματίᾳ ἐκδρομὰς του ὑπέστη πολλάς κακώσεις ὑπὸ τῶν κατοίκων τῶν χωρῶν αὐτῶν, ὄντων ἀσπόνδων τῶν Γάλλων ἐχθρῶν, ἕνεκα τῶν νεωτερισμῶν οὓς εἰσήγαγεν ὁ Ναπολέων ἐν Ἰταλίᾳ· διότι οἱ κάτοικοι τῶν ἰταλικῶν χωρῶν μὴ γνωρίζοντες εἰσέτι τὸν κύριον τοῦ μεγάλου ἀνδρὸς σκοπὸν, παρωργίζοντο ἐναντίον του εἰσηγήσει τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἀριστοκρατίας.

Ὁ Δῆμος Στεφανόπουλος ἀπεφάσισε νὰ μεταβῆ ἐκ Μεδιολάνων, ἔνθα διέμενον ὁ στρατηγὸς Ναπολέων, ἵνα λάβῃ τὰς διαταγὰς του. Φθάσας ἐν Μεδιολάνοις, ἐπορεύθη πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Βιλεμανζώρου, γενικοῦ φροντιστοῦ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ στρατοῦ, ὃν ἐν Παρισίοις ἐγνώρισε. Δύσκολον εἶναι νὰ περιγράψῃ τις τὴν ἐκπληξίν τοῦ γενικοῦ φροντιστοῦ, ὅταν εἶδε τὸν φίλον του, ὡς ὁ Ὀμηρος περιγράφει τὸν Ὀδυσσεᾶ μετὰ τὸ ναυάγιόν του ἐν τῇ νήσῳ τῶν Φαιάκων.

« Σὺ εἶσαι, ἀκριβέ μου φίλε Δῆμε, εἶπε, σφίγγων αὐτὸν εἰς τὰς ἀγκάλας του. Ποῖα βάσιανος τύχη σὲ ὤθησεν εἰς τοιαύτην κατάστασιν » πολὺ κατωτέραν τῆς περιουσίας σου! ἢ μάλλον εἰς ποῖον πρέπει νὰ χρεωστῶ τὸ εὐτύχημα νὰ σὲ ἴδω εἰς Μεδιόλανα. » Ὁ Δῆμος τῷ διηγήθη τὰς ἐν Δαλματίᾳ συμφορὰς του. Ἐπέστειλα, τῷ εἶπεν, πρὸς τὸν Βοναπάρτην διὰ τοῦ Ἀγκῶνος ὅλα τὰ διατρέξαντα, ἀλλὰ μὴ λαθῶν ἀπάντησιν, ἦλθον ὁ ἴδιος μετὰ τῶν τεσσάρων συντρόφων μου νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ. Ὁ στρατηγὸς, ἐπανελάθει ὁ φροντιστὴς, θέλει σὲ ὑποδεχθῆ εὐμενέστατα· ἄλλοτε ὠμίλησεν εὐνοϊκῶς περὶ σοῦ.

Τὴν ἐπιούσαν τὸ πρῶτ' ὁ Δῆμος ἐπορεύθη μόνος πρὸς τὸν στρατηγὸν, ὅστις ἄμα τὸν εἶδε, τῷ ἀπεύθυνε τοὺς ἐξῆς λόγους· « Παπα-Δῆμο, σήμερον θέλομεν συμφάγει, σὲ περιμένω. » Ὁ γέρον, ἀπαρλλάκτως ὡς ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰθάκης, ὅτε ἐξῆλθεν τῆς θαλάσσης δὲν ἐτόλμησεν νὰ παρουσιασθῆ εἰς τὴν Ναυσικάαν, οὕτω δὲν ἐπῆγε καὶ αὐτὸς εἰς τὴν πρόσκλησιν τοῦ Βοναπάρτου. Ὁ Βιλεμανζώρος τὸν ἐπέπληξε διὰ τὴν αἰδῶ του, καὶ τὸν συνώδευσεν ὁ ἴδιος τὸ ἑσπέρας πρὸς τὸν στρατηγὸν, ὅστις τὸν προσεκάλεσεν ἐκ νέου εἰς γεῦμα διὰ τὴν ἐπιούσαν. Ὁ Δῆμος ἐπῆγε μετὰ τοῦ ἀνεψιοῦ του Νικολάου (1).

Ἐκάθησαν εἰς τὴν τράπεζαν περὶ τὴν ὥραν, οἱ προσκεκλημένοι ἦσαν εἴκοσι τὸν ἀριθμὸν, μεταξὺ δὲ αὐτῶν πηρῆσαν, ὁ Βερτιέ, ὁ Ὠγγερώ

(1) Οὗτος ὁ Νικόλαος εἶναι ὁ πατὴρ τῆς χάρας Πιππίας, συζύγου τοῦ ἀποβιώσαντος ἱλάρχου τοῦ ἰππικοῦ Σμῶλτζε, ἐν τῇ Ἑλληνικῇ ὑπηρεσίᾳ.

καὶ ἄλλα μέλη τῶν δύο συμβουλίων τῆς πέραν τῶν Ἄλπεων Δημοκρατίας, ἡ σύζυγος τοῦ Βοναπάρτε καὶ ὁ υἱὸς αὐτῆς Βωχαρνέ.

Ἡ τράπεζα ἦτον λιτή. Εὐκολώτερον ἦν νὰ μετρήσῃ τις τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης φαγητὰ παρὰ τὰς μάχας τοῦ στρατηγοῦ, συνίστατο δὲ εἰς ζωμόν, βραστὸν κρέας, (ἰντράδα)· ἐψημένον κρέας, σαλάτας καὶ τινα γλυκύσματα. Καθ' ὅλον δὲ τὸ διάστημα ἔπινον τὸν αὐτὸν ὄϊνον καὶ ποιότητος κοινῆς.

Ὁ στρατηγὸς δὲν ἦτον οὐδὲ χαρὶς οὐδὲ σκυθρωπὸς, τὸ πνεῦμα του ἦτο διαρκῶς ἀπασχολημένον περὶ τῆς εἰρήνης καὶ τοῦ Αὐτοκράτορος. Ὁ Στεφανόπουλος ἐκάθητο πρὸς τὸ δεξιὸν τοῦ νέου Βωχαρνέ. « εἰσθε Κόρσοι; τὸν ἐρώτησεν ὁ νέος· » περισσώτερον ἢ Κόρσοι τῷ ἀπήντησεν ὁ Βοναπάρτης, εἶναι Σπαρτιάτης. Σπαρτιάτης, ἀνέκραξεν ὁ Ὠγγερώ, δὲν ἀπορῶ πλέον ἐὰν τοσαύτας μάχας ἐκερδίσαμεν· ἔχομεν Σπαρτιάτας ἐν τῷ στρατῷ τῆς Ἰταλίας! Στρατηγέ, πρέπει νὰ υπάγῃς μέχρι Σπάρτης ἵνα ἀποκαταστήσῃς τὴν δημοκρατίαν. Ὁ δὲ στρατηγὸς ὑπεμειδίασεν εἰς τρόπον ὥστε καταφανὲς ἐγένετο τὸ μυστήριον τῆς ψυχῆς του. Προσπίνω ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς Ἑλληνικῆς δημοκρατίας, ἐφώναξεν ὁ Ὠγγερώ ἀναστάς, ὅλοι δὲ δημοθυμαδὸν προέπιον.

Περὶ τὴν ἕκτην καὶ ἡμίσειαν ὥραν ὁ Βοναπάρτης ἀπεχώρησε τῆς τραπέζης ἵνα ἀνγκνῶσῃ διάφορα γράμματα σταλέντα πρὸς αὐτὸν, προσεκάλεσε δὲ καὶ τὸν Δῆμον κατ' ἰδίαν καὶ τῷ λέγει· « διηγῆθητί μοι τὰ ἐν Δαλματίᾳ συμβάντα σου καὶ διὰ ποῖον σκοπὸν ἦλθες ἐνταῦθα. » Ὁ στρατηγὸς ὑπερευχαριστήθει ἀπὸ τὴν διήγησιν τοῦ Στεφανοπούλου, ἦτις ἦτο καθ' ὅλα ὁμοίᾳ μετὰ τὴν ἔκθεσιν ἣν εἶχε λάβει περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου, « Τί σκοπεύεις ἤδη νὰ πράξῃς; τῷ λέγει.

Εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν εὐρίσκομαι, ἀπαντᾷ ὁ Δῆμος, γυμνωθεὶς ἀπὸ τοὺς Ἰλλυριοὺς, δὲν δύναμαι οὐδὲ νὰ ἐπανεέλθω εἰς Παρισίους, οὐδὲ νὰ ἐξακολουθήσω τὸ ταξείδιόν μου. — « Τί σοι χρειάζεται; χρήματα, διὰ νὰ ἀκολουθήσῃς τὰς ἐρεῦνας, θέλω σὲ προσηυθεύσαι, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ ἐρευνᾷς περὶ βοτάνων καὶ διαφόρων ἄλλων προϊόντων τῶν νήσων τῆς Ἀνατολῆς ἃς ἡμεῖς κατέχομεν, ὑπάρχει ἐτέρα ἐντολή, ἣν πρέπει νὰ ἐκτελέσῃς, ἐτι ὡφελωμώτερα καὶ σπουδαιότερα, δ' ἦς νὰ διαδώσῃς τὰ σπέρματα τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας, νὰ ἀποκαταστήσῃς τὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος ἄξια τῶν προγονῶν των, καὶ τοῦ μεγάλου ἔθνους ὑπερ' ἣδη κατασυντρίβει τὰς ἀλύσεις του, ἴσως δυναθῆς νὰ ἐξακολουθήσῃς... ἀλλὰ ὁ καιρὸς δὲν ἔφθασεν εἰσέτι. »

Ἡ ἀποσιώπησις αὕτη δὲν ἦτον αἰνίγμα πλέον διὰ τὸν Δῆμον, τῷ

ἀπήντησε μόνον· « Στρατηγέ, δέχομαι τὰς διαταγὰς σου. » Μετὰ ταῦτα ἡ ὀριστικὴ συνδιάλεξις ἀνεβλήθη διὰ τὴν ἐπαύριον περὶ τὴν μεσημβρίαν.

Ὁ Δῆμος τὴν ὀρισμένην ὥραν ἐπορεύθη πρὸς τὸν Βοναπάρτην, ὅστις ἀπεύθυνεν αὐτῷ διαφόρους ἐρωτήσεις, οὐχὶ μόνον περὶ τῆς τότε τῆς Ἑλλάδος καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς γνώσεως αὐτοῦ ἐπὶ τῆς καθομιλουμένης ἑλληνικῆς γλώσσης τοῦ ἔθνους· διατηροῦμεν τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, ἀπεκρίθη ὁ Δῆμος, καθαρὰν ἐγὼ καὶ οἱ τρεῖς ἀνεψιοί μου, μόνος ὁ Γαλλάνης, μὴ καταγωγῆς ἑλληνικῆς, δὲν ἔχει κάμμιναν γνῶσιν αὐτῆς. « Ὁ Βοναπάρτης ἀπήντησεν, ὁ Γαλλάνης θέλει μείνει πλησίον μου, τοῦτον θέλω μεταχειρισθῆ ἄλλως » πῶς. Ἐκτὸς τῆς ἐντολῆς ἦν ἐκ Παρισίων ἔχεις, θέλω σὲ δώσει καὶ ἑτέραν διὰ τὴν Ἑλλάδα. Ὁ Δῆμος τῷ ἐξέφρασεν ἐκ νέου τὴν ἐπιθυμίαν του, τοῦ νὰ τὸν ὑπηρετήσῃ προθύμως καὶ εὐχαρίστως διὰ τὸ κοινὸν καλόν. Ἀλλὰ μοὶ εἶναι ἐπιτετραμμένον, στρατηγέ, τῷ εἶπε, νὰ σὰς κάμω οὐσιώδη παρατήρησιν; « Ἀληθές εἶναι, ὡς ἡ φήμη διασαλπίζει, ὅτι προτίθεσθε νὰ παραχωρήσητε τὴν Δαλματίαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας; » Τοῦτο σὲ ἐκπλήττει; Πολλὴ καὶ συγχωρήσατέ με διὰ τὴν εἰλικρινεῖάν μου, οἱ φόβοι μου στηρίζονται ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔχω γνώσεως τῶν πολιτικῶν τούτων περιστάσεων, ὅταν ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἀναδειχθῆ κύριος τῆς Δαλματίας, εὐκόλως κατακτήσει, ἂν θέλῃ, τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Ἐπὶ τῶν συνόρων αὐτῶν εὐρίσκονται δύο ἔθνη, πραγματικῶς ὀλιγάριθμα ἀλλὰ ἐμπειροπόλεμα, οἱ Ἰλλυριοὶ τῶν στομιῶν τοῦ Κατάρου καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Μαυροβουνίου. Ἐὰν ἐνώσῃ τὰς δυνάμεις τῶν δύο τούτων κρατῶν, ἡ Αὐστρία δύναται νὰ ὑπλίσῃ 30,000 ἄνδρας, οἵτινες πάντοτε ἦσαν τὸ φόβητρον τῆς Τουρκικῆς δυναστείας. Τὰ δύο ταῦτα ἔθνη ἐνούμενα μετὰ τῆς Ἀλβανίας, ἧς οἱ κάτοικοι τὸ πλεῖστον εἰσὶ χριστιανοὶ, θέλουσι δεχθῆ τὸν Αὐτοκράτορα μὲ ἀνοικτὰς ἀγκάλας. Οὕτω τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ἐνισχυομένου, τίς δύναται νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν τοῦ νὰ κατακτήσῃ καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν; « Οὐχί, ἀπήντησεν ὁ Βοναπάρτης, ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας δὲν δύναται νὰ υπερβῆ τὰ ὄριά του ». Μ' ὅλον τοῦτο, εἰπὼν ταῦτα, ἀνέτρεξε δραματικῶς πρὸς τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας, οἵτινες σωρηδὸν ἔκειντο περὶ αὐτὸν, ἵνα πληροφορηθῆ ἰδίους ὄμμασι περὶ τῆς ἀκριβείας τῶν παρατηρήσεών του. Παρατηρεῖ μετὰ προσοχῆς τὴν θέσιν τῶν στομιῶν τοῦ Κατάρου, ἐκείνην τοῦ Μαυροβουνίου, διατρέχει τὰς Ἰονίους νήσους καὶ τὴν Ἑλλάδα· διὰ τῆς σιωπῆς του ὁ Βοναπάρτης παρεδέχθη τὰς παρατηρήσεις τοῦ γέροντος Στεφανοπούλου, ὅστις ἐθεώρησε περιττὸν πλέον νὰ παρατείνῃ ταύτας.

Πρὶν ἀποχωρισθῶσιν, ὁ στρατηγὸς ἔδωκεν διαταγὰς νὰ πληρωθῶσιν εἰς τὸν Δῆμον 5,000 φράγκα ἐκ τοῦ στρατιωτικοῦ ταμείου τῶν Μεδιολάνων, ἀλλ' ὁ Στεφανόπουλος εἰς μάντην προσῆλθεν εἰς τὸ ταμεῖον, κενὸν ὄν χρημάτων. Ὁ Βοναπάρτης εἶπε πρὸς τὸν Στεφανόπουλον πορεύθητι πρὸς τὴν γυναϊκά μου παρ' ἧς θέλεις λάβει τὸ διαταχθέν ποσόν. Μετ' ὀλίγον χρόνον στρατηγὸς τις ἐκόμισε πρὸς τὸν Στεφανόπουλον τὰ χρήματα μετὰ δύο φακέλλων ἐγγράφων καὶ τὴν ἐπομένην διαταγὴν.

Γαλλικὴ Δημοκρατία. Ἰσότης, Ἐλευθερία.

« Ἐκ τοῦ γενικοῦ στρατοπέδου τῶν Μεδιολάνων, τῇ 12 Θερμιδίου, τὸ ἕτος τῆς δημοκρατίας μιᾶς μόνης καὶ ἀδιαιρέτου.

» Ὁ Βοναπάρτης στρατηγὸς διοικητὴς τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ στρατοῦ, πρὸς τὸν πολίτην Στεφανόπουλον.

» Πολίτα, θέλετε ὑπάγει εἰς Ἀγκῶνα καὶ ἐκεῖθεν θέλετε ἐπιβίβασθῆ ἐπὶ τῆς κορβέτας ἧτις πόρ ὀλίγου ἔφθασεν ἐκ Κερκύρας, καὶ τὴν διατάττω νὰ ἀναχωρήσῃ ἀμέσως.

» Ἀμα φθάσετε εἰς Κέρκυραν, θέλετε ἐνταμῶσαι τὸν διοικητὴν στρατηγὸν Γεντιλὴν, θέλετε ἐνασχοληθῆ εἰς τὴν ἔρευναν θαλασσίων βοτάνων, ὡς ἦτον ὁ ἀρχικὸς σκοπὸς σας ὅτε ἀναχωρήσετε ἐκ Παρισίων.

» Μεταβάντες εἰς τὴν Ἀλβανίαν, θέλετε διατρίψαι ὀλίγας ἡμέρας ἵνα πληροφορηθῆτε περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῶν πνευμάτων τοῦ μέρους ἐκείνου. Ἐκεῖθεν θέλετε μεταβῆ μετὰ τοῦ πολίτου Ἀρνῶ πρὸς τὸν βέην τῆς Μάνης, πρὸς ὃν θέλετε προσφέρει τὰς ἐκ μέρους μου προσρήσεις, καὶ θέλετε ἐγχειρίσει πρὸς αὐτὸν τὴν ἐγκλειστον ἐπιστολήν, ἣν θέλετε μεταφράσει, ἂν τοιαύτη ἀνάγκη παρυσιασθῆ. Ἐκ Κερκύρας θέλετε μοὶ γνωστοποιήσει ὅσας ἐκ τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς Ἑλλάδος συλλέξητε πληροφορίας.

» ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ.

Λαθὼν τὰς διαταγὰς τοῦ στρατηγοῦ Βοναπάρτου ὁ Στεφανόπουλος ἀπῆλθεν ἀμέσως πρὸς τὸν πρὸς ὃν ὄρον.

Φθάσας εἰς Μαραθωνήσι εὗρε τὸν πρῶτον βέην τῆς Μάνης, πρὸς ὃν διευθύνετο ἡ ἐπιστολὴ τοῦ στρατηγοῦ Βοναπάρτη.

Ὁ βέης παρεκάλεσε τὸν Στεφανόπουλον νὰ μεταφράσῃ τὴν ἐπιστολήν συντεταγμένην ὡς ἐφεξῆς.

« Ὁ στρατηγός, διοικητὴς τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ στρατοῦ πρὸς τὸν ἀρχηγὸν τοῦ ἐλευθέρου λαοῦ τῆς Μάνης.

» Πολίτα.

» Ἐλαβον ἐκ Τερρέστης τὴν ἐπιστολὴν σας δι' ἧς μοι ἐκφράζετε
 » τὴν ἐπιθυμίαν σας νὰ φανῆτε ὠφέλιμος τῇ Γαλλικῇ Δημοκρατίᾳ,
 » δεχόμενοι εἰς τοὺς λιμένας σας τὰ πλοῖα της. Πιστεύω ὅτι θέλετε
 » τηρήσει τὴν ὑπόσχεσίν σας μὲ πίστιν ἀρμολύουσιν εἰς τοὺς ἀπο-
 » γόνους τῶν Σπαρτιατῶν. Ἡ Γαλλικὴ Δημοκρατία δὲν θέλει φανῆ
 » ἀχάριστος πρὸς τὸ ἔθνος σας· ὅσον τὸ κατ' ἐμὲ θέλω δεχθῆ εὐμε-
 » νῶς πάντα τὸν βουλούμενον ἐξ ὑμῶν νὰ ἔλθῃ πρὸς ἐμὲ ἐκ μέρους
 » σας, καὶ οὐδὲν ἐπιθυμητότερον εἰμὴ νὰ ὑπάρχῃ συμφωνία μεταξὺ
 » δύο ἐθνῶν ἀγαπώντων ἐξίσου τὴν ἐλευθερίαν.

» Σὰς συνιστῶ τοὺς κομιστὰς τῆς παρουσίας, οἵτινες εἰσὶν ἐπίσης
 » ἀπόγονοι τῶν Σπαρτιατῶν. Ἐὰν δὲν ἐξετέλεσαν μεγάλα πράγ-
 » ματα, αἰτία ἐστίν, ὅτι δὲν εὐρέθησαν εἰς μεγάλους κύκλους.

Ἰγεία καὶ ἀδελφότης.

» ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ.

Ὁ Στεφανόπουλος ἐν τῷ συγγράμματι αὐτοῦ τυπωθέντι τῷ ἔτει
 1800 ἐν Λονδίῳ περιγράφει λεπτομερῶς τὰς ἐν τῇ Μάνῃ ἀρχαϊό-
 τητας, μετὰ ἰχνογραφημάτων, οἷον τὸ ἀμφιθέατρον τοῦ Λυ-
 κούργου, διαφόρους στήλας, λίθους, νομίσματα, ἀνδριάντας, καὶ
 ἐπιγραφάς. Μεταξὺ τῶν ἀνακαλύψεων του ἄξια λόγου εἶναι, τὸ
 ἄγαλμα τῆς ἐλευθερίας, παριστᾷ δὲ νέαν γυναῖκα φέρουσαν εἰς τὴν
 δεξιάν χεῖρα λόγχην, καὶ εἰς τὴν ἀριστεράν πάπυρον καὶ στέφανον
 ἐκ δάφνης, κάτωθεν δὲ τοῦ ἀγάλματος εἶναι ἡ ἐπιγραφή νί κ η ἡ
 θ ἄ ν α τ ο ς· αὕτη ἔκειτο ἐντὸς σηκοῦ, ἐντὸς τοῦ ναοῦ τῆς Νίκης εἰς
 τὰ εἰσέλθοντα τοῦ Γυθείου. Ὁ Δῆμος, συγκαταθέσει τῶν Μανιατῶν, ἔλα-
 βε τὸ ἄγαλμα, καὶ τὸ προσέφερε τῷ στρατηγῷ Βοναπάρτῃ, ὁ δὲ
 στρατηγὸς ἰδὼν τὸ ἄγαλμα τῆς ἐλευθερίας λέγει πρὸς τὸν Δῆμον
 « ὁμοιάζει Ἀγίαν. » Δὲν ἀπατάσθε ποσῶς, ἐπανέλαβεν ὁ γέρον.
 Εἶναι ἡ πρώτη ὄλων τῶν ἀγίων.

Ἐκ τῆς ἀκολουθίας τοῦ περὶ στρατοῦ ἀρθρου, ἐκ τοῦ λεξικοῦ τῆς Ἐ.λ.
 Ἀρχαιολογίας, μεταφρασθὲν ὑπὸ Δ. Παρταζῆ.

ΣΤΡΑΤΟΣ.

(Ἴδε τὴν συνέλειαν εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος.)

Εἰς διοίκησιν τοῦ στρατοῦ ἀπεδεικνύοντο κατ' ἔτος 10 στρατηγοὶ
 καὶ 10 ταξίαρχοι (ἴδε Στρατηγοὶ καὶ Ταξίαρχοι), 2 ἵππαρχοι τοῦ
 ἵππικοῦ καὶ 10 φύλαρχοι. Περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ἀρχοντος πο-

λεμάρχου γίνεται λόγος ἐν ἀρθρῷ Ἀρχων. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκαστοτε-
 λεμάρχων μετὰ τοῦ στρατοῦ στρατηγῶν οὐκ ἦν πάντοτε ὁ αὐτὸς,
 συνήθως ἀπέστελλον 3, καὶ ἐνίοτε μὲν ὁ εἰς τούτων περιεβέβλητο
 τὴν ἀνωτάτην διοίκησιν, ἄλλοτε δὲ ἕκαστος αὐτῶν διώκει τὸν στρα-
 τὸν ἐκ διαδοχῆς (ὡς ἐν Μαραθῶνι), ἢ διεῖπε τὰ ἔργα τοῦ πολέμου
 ἐκ κοινῆς συγκαταθέσεως ὡς ἐν τῇ ἐκστρατείᾳ τῆς Σικελίης (Ξενοφ.
 Ἰπαρχ. Α. 8, Δημοσ. κ. Φιλίπ. Α. 26, Πολυδ. Η. 87, Schoe-
 mann, de Com. Ath. p. 343—345).

Ἡ συνήθεια τοῦ μισθοδοτεῖν τὸν ἐν ἐνεργείᾳ στρατὸν εἰσῆχθη τὸ
 πρῶτον ὑπὸ τοῦ Περικλέους (Οὐλιπ. εἰς Δημοσθ. Περὶ συντάξεως
 50)· ἐδίδον δὲ αὐτῷ ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ καὶ τροφάς, ἢ κοινότερον
 ἀντὶ τούτων χρήματα (σιτηρέσιον). Ὁ συνήθης μισθὸς τοῦ ὀπλίτου
 ἐν δύο ὄβολοι κατ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ἕτεροι δύο τὰ σιτηρέσιον,
 ὅταν ὁ βίος τοῦ στρατιώτου ἐλέγετο παροιμιωδῶς « τετραβόλου
 βίος » (Εὐστάθ. εἰς Ὀδύσ. σελ. 1405, εἰς Ἰλ. σελ. 951)· ἐνίοτε
 ὅμως ἐδίδον τοῖς στρατιώταις καὶ πλεῖον τούτου, ὡς ἐν τῇ πολιορ-
 κῇ τῆς Ποτιδαίας, ὅτε ἕκαστος στρατιώτης ἐλάμβανε δύο δραχμάς,
 μίαν δι' ἑαυτὸν, καὶ ἄλλην διὰ τὸν ὑπρέτην αὐτοῦ· εἰς ταύτας δὲ
 περιλαμβάνετο ἀναμφιβόλως καὶ τὸ σιτηρέσιον (Θουκ. Γ. 47). Οἱ
 ἀξιωματικοὶ ἐλάμβανον τὸ διπλοῦν, οἱ ἱππεῖς τὸ τριπλοῦν καὶ οἱ
 στρατηγοὶ τὸ τετραπλοῦν (παρβλ. Ξενοφ. Ἀναβάσ. Ζ'. 6. 1. 3. 9).
 Οἱ ἱππεῖς ἐμισθοδοτοῦντο καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης, ἵνα ὄσιν ἐξ ἐτοίμου
 παρεσκευασμένοι πρὸς χρῆσιν· ἐδίδοτο δὲ αὐτοῖς καὶ ποσὸν τι χρη-
 ματικὸν διὰ τὴν ἀποσκευὴν καὶ ἐξοπλισμὸν αὐτῶν (κατάστασιν.
 Ξενοφ. Ἰπαρχ. Α. 49. K. F. Hermann, §. 152, note 19). Ἡ
 βουλὴ ἐπεθεώρει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν τοὺς ἱππεῖς (Ξενοφ. Ἰπαρχ.
 Γ. 9. Οἰκονομ. Θ'. 45) δοκιμάζουσα αὐτοὺς τε καὶ τοὺς ἵππους.
 Πρὶν ἢ εἰσελθῶσιν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν ἐξετάζοντο καὶ οἱ ἱππεῖς καὶ
 οἱ ἵπποι ἐνώπιον τοῦ ἱππάρχου, ὅστις ὤφειλε καὶ ἐν καιρῷ εἰρήνης,
 νὰ γυμνάζῃ καὶ παιδεύῃ αὐτούς. Οἱ ἵπποι τῶν ὀπλιτῶν ἱππέων ἐκα-
 λῶντο δι' ἀμυντικοῦ ὀπλισμοῦ.

Τὴν στρατιωτικὴν δύναμιν τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκομεν συνισταμένην
 ἐν Μαραθῶνι μὲν ἐκ 10000 ὀπλιτῶν, ἐν Πλαταιαῖς δὲ ἐξ 8000 ὀ-
 πλιτῶν καὶ ἰσαριθμῶν ψιλῶν· ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πελοποννησιακοῦ πο-
 λέμου ὑπῆρχον ἔτοιμοι πρὸς ἐκστρατείαν 13000 ὀπλίται, καὶ σῶμα
 16000 συγκροτούμενον ἐκ τῶν ἐκτὸς τῶν ὀρίων τῆς συνήθους στρα-
 τευσίμου ἡλικίας πολιτῶν καὶ τῶν μετοίκων πρὸς φυλακὴν τῆς πό-
 λεως καὶ τῆς χώρας.

Ἡ στρατιωτικὴ πειθαρχία ἦν χαλεπωτέρη καὶ μᾶλλον ἀνειμένη
 πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἢ πρὸς τοὺς Σπαρτιάταις, ἕνεκα τοῦ ἐθνικοῦ

χαρακτήρος καὶ τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος αὐτῶν (γαλεπαὶ γὰρ αἱ ἡμέτεραι φύσεις ἄρξαι, λέγει ὁ Θουκυδίδης Ζ'. 14)· μετὰ ἤταν μάλιστα πολλὴ ἀπηντᾶτο δυσκολία εἰς τὸ συγκρατεῖν αὐτοὺς. Καὶ εἶχον μὲν οἱ στρατηγοὶ ἐξουσίαν τινὰ νὰ τιμωρῶσι παραρῆμα στρατιωτικὰ ἐγκλήματα, ἀλλὰ τὰ πλείω τῶν τοιούτων ἐδικάζοντο ὑπὸ εἰδους τινὸς στρατοδικείου, συγκροτουμένου ἐξ ἀνδρῶν ὑπηρετησάντων ἐν τῷ στρατῷ, ᾧ ὁ ἔνοχος ἀνήκε, καὶ προεδρευομένου ὑπὸ τῶν στρατηγῶν (Λυσ. κ. Ἀλικ. § 5 καὶ 6, Πλάτ. νόμοις IB. 2 σελ. 943. K. F. Hermann, ἀνωτ. § 146, 153, Meier καὶ Schoemann, der attische Proceß p. 133, 363—366). Τοῖς διακρινομένοις εἰδικώτερον ἐπὶ ἀνδρία καὶ καλῇ διαγωγῇ ἀπέκειντο διάφοροι ἀμοιβαί, οἷον στέφανοι, ἀνδριάντες κτλ. Ὡς τοιαύτη τις ἀμοιβὴ θεωρεῖται καὶ ὁ λεγόμενος ἐπὶ τῶν ἐν πολέμῳ πεσόντων ἐπιτάφιος λόγος. Περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἐκ τοῦ πολέμου ἀνικάνων καθεστηκότων καὶ ἀναπήρων ἴδε ἄρθρον Ἀδύνατοι.

Οἱ πελτασταί, λεγόμενοι οὕτως ὡς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ἀσπίδος ἦν ἔφερον, πέλτης καλουμένης, ἦσαν εἶδος στρατιωτῶν, περὶ ὧν ὀλίγιστος γίνεται λόγος πρὸ τοῦ τέλους τοῦ πελοποννησιακοῦ πολέμου. Μνημονεύονται κατὰ πρῶτον τοιοῦτοι παρὰ Θουκυδίδη (Δ'. 111), ὡς μέρος ἀποτελοῦντες τοῦ στρατοῦ τοῦ Βρασιδα. Καθόσον ἐγένετο συγχρονότερα χρῆσις μισθοφόρων στρατῶν, κατεβάλλετο πλείων ἐπιμέλεια ἐπὶ τῶν πελταστῶν· Ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Ἰφικράτης ἐβελτίωσε σπουδαίως τὸν τρόπον τοῦ ὀπλισμοῦ αὐτῶν, συνδυάσας, καθόσον ἦν δυνατὸν, τὴν εἰδικὴν χρησιμότητα τῶν ὀπλιτῶν καὶ τῶν ψιλῶν. Τοὺς σιδηροῦς καὶ χαλκοῦς θώρακας τῶν ὀπλιτῶν ἀντικατέστησε διὰ λινοθωράκων, εὐίκρυνε τὴν ἀσπίδα, καὶ ἐδιπλασίασε τὸ μῆκος τῆς λόγχης καὶ τῶν ξιφῶν, εἰσήγαγε δὲ καὶ εἶδος ἄλλων ὑποδημάτων, τὰς ἐξ αὐτοῦ ὀνομασθείσας ἰφικρατίδας (Πολυδ. Ζ'. 99). Τὰς μεταβολὰς ταύτας, λίαν εὐκόπους ἀποδειχθείσας, παρεδέχθησαν οἱ μισθοφόροι στρατοί. Ἡ τελεία σχεδὸν καταστροφὴ σπαρτιατικῆς μοίρας ὀπλιτῶν ὑπὸ τῶν διοικουμένων ὑπὸ τοῦ Ἰφικράτους πελταστῶν ἐθεωρήθη ὡς μέγα κατόρθωμα (Ξεν. Ἑλληρ. Δ'. 5. 14). Ὁ τρόπος οὗτος τοῦ ὀπλισμοῦ ἦν κοινὸς τοῖς Ἀχαιοῖς μέχρι τοῦ Φιλοποίμενος, εἰσαγαγόντος αὐθις παρ' αὐτοῖς τὸν τῶν ὀπλιτῶν ὀπλισμὸν (Πλουτάρχου Πελοπ. 9. Liv, xlii 55).

Ὅτε ἡ χρῆσις τῶν μισθοφόρων στρατῶν κατέστη κοινὴ, οἱ Ἀθηναῖοι πολῖται σπανίως ὑπηρετοῦν ἐν τῷ στρατῷ, εἰμὴ ὡς ἐθελονταί, καὶ τοιοῦτοι δὲ ὀλιγιστοὶ ἦσαν· οὕτως εὐρίσκομεν ἀποσταλέντας εἰς Ὀλυμπον 10000 μισθοφόρους μετὰ μόνον 400 Ἀθηναίων (Δημοσθ. Περὶ παραπροσβ. 426) Μετὰ τῶν εἰς Χαϊρώνειαν ἀποσταλέντων

κατὰ τοῦ Φιλίππου 15000 μισθοφόρων συνεξεστράτευσαν 2000 μόνον πολῖται (Δημοσθ. Περ. Στεφ. 206). Κατέστη οὐχὶ ἀσύνθητες καὶ οἱ ὑπόχρεοι νὰ ὑπηρετήσωσιν ἐν τῷ ἱππικῷ, ἢ ἀποστέλλωσιν ἀπὸ αὐτῶν μεμισθωμένους ἱππείας, τὰ δὲ χρῆσις τῆς ἱπποτροφίας κάκιστα ἐξετελούντο. Ἡ χρῆσις τῶν μισθοφόρων ἐπήνεγκε πολλὰς ἀλλοιώσεις εἰς τὸ στρατιωτικὸν σύστημα τῆς Ἑλλάδος· ὁ πόλεμος ἐδιδάσκετο ἤδη ὡς τέχνη, οἱ δὲ στρατηγοὶ Ἕλληνες, παραιτήσαντες τοὺς παλαιοὺς ἀπλοῦς τῆς πολεμικῆς κανόνας, κατέστησαν τακτικοί. Ὁ παλαιὸς τρόπος τῆς διατάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ, ὃν διετήρησεν ὁ Ἀγησίλαος ἐν τῇ μάχῃ τῆς Κορωνείας, ἦν νὰ τάττωνται αἱ ἀντίπαλοι στρατιαὶ κατὰ δύο παραλλήλους γραμμὰς μείζον ἢ ἥττον βάθος ἐχούσας κατὰ τὴν δύναμιν αὐτῶν· ἡ μάχη ἤρχετο συνήθως ταυτόχρονως σχεδὸν καθ' ὅλα τὰ μέρη τῆς γραμμῆς. Ὁ Ἰππαιμῶνδας διὰ τῆς εὐφυίας αὐτοῦ ἐπήνεγκεν εἰς τὸ στρατιωτικὸν σύστημα τελείαν μεταβολὴν· πρῶτος οὗτος παρεδέχθη τὴν μέθοδον τοῦ ἐφορμᾶν κατὰ στίχον, συγκεντρῶν τὴν προσβολὴν αὐτοῦ εἰς ἓν μόνον σημεῖον τῆς πολεμίας τάξεως, ἵνα φέρῃ εἰς πᾶσαν αὐτὴν σύγκρουσιν, εἰσχωρῶν δι' αὐτῆς. Τὰ καθ' ἕκαστα τούτου εὐρίσκει ὁ ἀναγνώστης ἐν τῇ περιγραφῇ τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης (Ξενοφ. Ἑλληρ. Ζ'. 5. 22, παρὸβλ. ΣΤ'. 4. 12). Φαίνεται ἐκ τῆς περιγραφῆς ταύτης ὅτι ὁ στρατὸς ἦν τεταγμένος ἐν σχήματι σφηνός.

Φίλιππος ὁ βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας λέγεται ἐνίοτε ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ὡς εὐρέτης τῆς φάλαγγος. Ἔστι πιθανὸν ὅτι πρῶτος αὐτὸς εἰσήγαγε τὴν τοιαύτην διοργάνωσιν ἐν τῷ στρατῷ τῆς Μακεδονίας, καὶ ὅτι ἐπήνεγκε διαφόρους βελτιώσεις εἰς τε τὰ ὅπλα καὶ τὰς διατάξεις αὐτοῦ· ἡ φάλαγγ ὅμως δὲν ἐπενοήθη βεβαίως παρ' αὐτοῦ. Ἡ σάρισσα ἢ σάρισα λεγομένη λόγχη, δι' ἧς οἱ στρατιῶται τῆς μακεδονικῆς φάλαγγος ὠπλιζόντο, ὠρίσθη μὲν νὰ ἔχη 24 ποδῶν μῆκος, ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τὸ μῆκος αὐτῆς ἦν 21 ποδῶν (Πολύβ. IH. 12, Αἰλιαν. Τακτικ. 14). Αἱ τάξεις δὲ διετίθεντο οὕτως, ὥστε αἱ σάρισσαι τοῦ πέμπτου ζυγοῦ προσέπιπτον τρεῖς πόδας πρὸ τῶν πρωτοστατῶν, ὥστε παντὸς στρατιώτου τῆς κατὰ μέτωπον γραμμῆς (πρωτοστάτου) προέπιπτον πέντε σάρισσαι. Οἱ ἔτι ὀπισθιώτερον τεταγμένοι ἔφερον παρὰ τοὺς ὄμους τῶν πρωτοστατῶν ἀνανενευκυίας τὰς σάρισσας « χάριν τοῦ τὸν κατὰ κορυφὴν τῶν ἀσφαλίζειν τῆς ἐκτάξεως, εἰργουσῶν τῇ πυκνώσει τῶν σάρισσῶν ὅσα τῶν βελῶν ὑπερπετῆ τῶν πρωτοστατῶν φερόμενα δύνανται προσπίπτειν πρὸς τοὺς ἐφραστῶτας » (Πολύβ. ἀνωτ.). Παρεκτὸς τῆς σάρισσης ἔφερον καὶ μικρὰν σπάθην. Ἡ ἀσπίς αὐτῶν ἦν μεγίστη, καλύπτουσα σχεδὸν ὅλον τὸ σῶμα, ὥστε παρουσιάζετο οὕτω πρὸς τὸν

εχθρόν ἀδιάτρητον μέτωπον. Οἱ στρατιῶται ἐπροφυλάττοντο ἐτι καὶ διὰ κράνων, θωράκων καὶ περικνημίδων, ὥστε καθίστατο ἀδύνατος βιαία ἐφοδος· κατὰ δὲ τὰς ἐναγωνίους πυκνώσεις, ἕκαστος ἀνὴρ σὺν τοῖς ὄπλοις αὐτοῦ ἴστατο ἐν τρισὶ ποσίν, ἐν τοιαύτῃ δὲ θέσει αἱ ἀσπίδες προσήγγιζον ἀλλήλαις (συνασπισμοὶ, Πολύβ. ἀνωτ. Αἰλιανὸς ὁ τακτικὸς ἐν τῷ περὶ στρατηγικῶν τάξεων Ἑλλ. συγγραμμάτι αὐτοῦ, κεφ. 11 λέγει ὅτι ἕκαστος ὀπλίτης ἐν ταῖς συνήθεισι παρατάξεσιν εἶχεν ἕξ πόδας τόπον, εἰς δὲ τὰς ἐναγωνίους πυκνώσεις τρεῖς πόδας, καὶ ἐν τῷ συνασπισμῷ 1 1]2). Ἐκαστος στίχος ἐκ 16 ἀνδρῶν ἐλέγετο λόχος· ἔστι δύσκολον εἰπεῖν ὅποιαν πίστιν πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὰς μνημονευόμενας ὑπὸ τοῦ Αἰλιανοῦ Τακτικῆς ὑποδιαίρεσεις καὶ λοιπὰ σχετικῶς πρὸς τὴν φάλαγγα τοῦ Φιλίππου, εἰ καὶ αὗται ἦσαν συνήθειαι μεταγενεστέρως. Κατ' αὐτάς, πᾶσα ἀνωτέρα διαίρεσις ἦν διπλασία τῆς ὑπ' αὐτήν· δύο λόχοι συνίστων μίαν διλοχίαν, δύο διλοχίαι μίαν τετραρχίαν, συνισταμένη ἐξ 64 ἀνδρῶν, δύο τετραρχίαι ἀπετέλουν μίαν τάξιν, δύο δὲ τάξεις ἐν σύνταγμα ἢ μίαν ξιναγίαν, ἢ προσετίθεντο καὶ πέντε ὑπεράριθμοι, δηλ. εἰς κήρυξ, εἰς σημαιοφόρος, εἰς σκαλιπυγῆς, εἰς ὑπέρτης καὶ εἰς οὐραγός. Δύο συντάγματα ἀπετέλουν μίαν πεντακοσιαρχίαν, δύο δὲ πεντακοσιαρχίαι μίαν χιλιαρχίαν, περιέχουσαν 1024 ἀνδρες· δύο χιλιαρχίαι ἐποιοῦν ἐν τέλος, καὶ δύο τέλη μίαν φάλαγγαρχίαν ἢ φάλαγγα ἐν τῇ στενοτέρᾳ σημασίᾳ τῆς λέξεως· ταύτης ὁ τυπικὸς ἀριθμὸς ἦν κατὰ τὰ ἀνωτέρω 4096, διωκεῖτο δὲ ὑφ' ἐνὸς πολεμάρχου ἢ στρατηγῶ. Τέσσαρες δὲ τοιαῦται φάλαγγαρχίαι συνίστων τὴν μεγάλην φάλαγγα, συγκροτουμένην τυπικῶς κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐκ 16384 ἀνδρῶν. Παραταττομένης τῆς φάλαγγος ἐν μάχῃ, αἱ μὲν δύο μέσαι μοῖραι αὐτῆς ἀπετέλουν τὸν λεγόμενον ὀμφαλὸν, αἱ δὲ ἕτεραι δύο τὰ κέρατα. Ἡ ἐν τῷ στρατῷ τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου φάλαγγ ἐσυνεκροτεῖτο ἐκ 18000 στρατιωτῶν, καὶ διηρεῖτο οὐχὶ εἰς τέσσαρα, ἀλλὰ εἰς ἕξ μέρη, ὧν ἕκαστον ὠνομάζετο ἐκ τοῦ ὀνόματος ἐπαρχίας τινὸς μακεδονικῆς, ἐξ ἧς ἐστρατολογεῖτο καὶ συνεπληροῦτο. Τὰ σώματα ταῦτα λέγονται ὑπὸ τῶν ἱστορικῶν συγγνώτερα τάξεις ἢ φάλαγγες, οἱ δὲ ἀρχηγοὶ αὐτῶν ταξίαρχοι ἢ στρατηγοί. Ἡ φάλαγγ τοῦ Ἀντιόχου συνίστατο ἐκ 16000 ἀνδρῶν, διαιρουμένων εἰς δέκα μέρη ἐκ 1600 ἕκαστον· ἐκάστου δὲ μέρους ἦσαν ἐπὶ μὲν τοῦ μετώπου 50 ἀνδρες, εἰς δὲ τὸ βάθος 32 (Ἀππιαν. Συρίαν. 32, Liv. xxxvii. 40).

Κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς διαθέσεως καὶ τοὺς τρόπους τῶν μεταβολῶν τοῦ σχήματος αὐτῆς, ἡ μακεδονικὴ φάλαγγ ὁμοιάζει τῇ τῶν Λακεδαιμονίων, εἰ καὶ οἱ νεώτεροι περὶ τακτικῆς συγγράψαντες

δὲν περιγράφουσιν αἰεὶ τὰς κινήσεις αὐτῆς διὰ τῶν αὐτῶν ὄρων, οἷς ὁ Ξενοφῶν καθόλου χρῆται. Ἡ μακεδονικὴ μέντοι φάλαγγ μετέβαλε μετὰ μεγάλης δυσκολίας τὸ σχῆμα αὐτῆς. Ἐπικειμένης προσβολῆς τῶν πλευρῶν ἢ τῶν νότων αὐτῆς, ἐσχηματίζετο πρὸς τὸ μέρος τοῦτο ἴδιον μέτωπον, εἰ δυνατόν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς μάχης· τοιαύτη δὲ διπλῆ φάλαγγ, ἔχουσα δύο ἀντιθέτως μέτωπα, ἐλέγετο φάλαγγ ἀμφίστομος. Εἰς προφύλαξιν δὲ τῶν πλευρῶν ἀπὸ ἐπικειμένης προσβολῆς ἢ ἐνταῦθα τάξεις ἐκάμπτετο καὶ ἀπετέλει τὴν λεγομένην ἐπικάμπιον τάξιν. Πρὸς τοῦτο ἢ καὶ φυλακὴν τῶν νότων μετεχειρίζοντο πολλάκις καὶ τὸ ἵππικὸν ἢ τοὺς ψιλοὺς (παράβλ. Ἀριαν. ἀράβ. Β. τ. Γ'. 42, Πολύβ. IB'. 21). Περὶ τῶν σχετικῶν ὠφελειῶν καὶ δυσκολιῶν τῆς ῥωμαϊκῆς λεγεῶνος καὶ τῆς φάλαγγος ὑπάρχει ἐξηγητικὸν χωρίον παρὰ Πολυβίῳ IH. 42, παράβλ. IB'. 49 καὶ λ). Ἡ φάλαγγ καθίστατο ἄχρηστος, ἂν αἱ τάξεις αὐτῆς διεβρῆγγυντο· ὅθεν ἀπητεῖτο ἐπίπεδος καὶ εὐρὺς χώρος διὰ τὰς κινήσεις αὐτῆς, ὥστε αἱ ἐργασίαι αὐτῆς περιορίζοντο οὕτως εἰς στενότατα ὅρια· ἀνίκανος δὲ εἰς ταχυσίας κινήσεις, καθίστατο ἀνωφελῆς προσβαλλομένη ὑπὸ δραστηρίου πολεμίου, εἰμὴ συνωδεύετο ὑπὸ ἀρκτεῦ ἵππικῶν καὶ ψιλῶν στρατιωτῶν.

Οἱ ψιλοὶ ἐτάττοντο κατὰ λόχους ὀκτὼ βάθος ἔχοντας. Τέσσαρες λόχοι ἀπετέλουν μίαν σύστασιν, καὶ ἐξῆς οὕτως ἐσχηματίζοντο μείζονα μέρη, ἕκαστον συγκείμενον ἐκ διπλασίου ἀριθμοῦ τῆς ἀμέσως ὑποδεστέρας διαίρεσεως. Τὸ μέγιστον τῶν οὕτω σχηματιζομένων μερῶν, συνιστάμενον ἐξ 8192 ἀνδρῶν, ἐλέγετο ἐπίταγμα. Τὸ ἵππικὸν (κατὰ Αἰλιανὸν) ἐτάττετο ἀναλόγως πρὸς τὸ πεζικόν· τὸ ἐλάχιστον μέρος αὐτοῦ, ἢ ἴλη, συνεκροτεῖτο ἐξ ἀνδρῶν 64, τὰ ἐξῆς δὲ μείζονα μέρη συνίσταντο ἐκ διπλασίων ἀνδρῶν ἕκαστον τοῦ ὑποδεστέρου μέρους. Τὸ μέγιστον μέρος, ἦτοι τὸ ἐπίταγμα, εἶχε 4096 ἵππεις.

Καὶ ὁ Φίλιππος καὶ ὁ Ἀλέξανδρος περὶ πολλοῦ ἐποιοῦντο τὸ ἵππικόν, ὅπερ συνίστατο εἰς τοὺς στρατοὺς αὐτῶν ἐκ Μακεδόνων καὶ Θεσσαλῶν. Οἱ Μακεδόνες ἵππεις ἦσαν λογάδες τῶν εὐγενῶν, συμποσούμενοι εἰς 1200, καὶ ἀποτελοῦντες 8 ἴλας· ὑπὸ ὄνομα δὲ ἐταῖροι συνίστων εἶδος σωματοφυλακῆς τοῦ βασιλέως. Οἱ δὲ Θεσσαλιῶται ἵππεις ἦσαν οἱ ἀριστοὶ τῆς πλουσιωτέρας τάξεως τῶν Θεσσαλῶν ὑπῆρχον δὲ ἐν αὐτοῖς καὶ τινες νέοι Ἕλληνες ἐξ ἄλλων ἐπικρατειῶν. Ὑπῆρχον ἐτι καὶ πεζοὶ φύλακες, ὑπασπισταὶ λεγόμενοι, οὓς εὐρίσκομεν ἀριστεύοντας ἐν ταῖς μάχαις τοῦ Ἀλεξάνδρου· φαίνεται ὅτι ἦσαν οἱ αὐτοὶ τοῖς πεζεταίροις, ὧν γίνεται μνηεὶα ἐν τοῖς περὶ Ἀλεξάνδρου συγγράμμασι· συνεποσοῦντο δὲ οὗτοι εἰς τρεῖς χιλιάδας,

καὶ ἐμερίζοντο εἰς ἑξὶ τάξεις· ὑπῆρχεν ἐπι καὶ σώμα τῶν λεγομένων ἀργυρασπίδων, ἐκ τοῦ ἀργύρου, ᾧ ἐκοσμοῦντο αἱ ἀσπίδες αὐτῶν (ἴδε Ἀργυράσπιδες), οἵτινες ἦσαν εἶδος πέλταστων. Ὁ Ἀλέξανδρος διωργάνωσε καὶ τοὺς λεγομένους διμάχας, οἵτινες ἠδύνατο νὰ μάχωνται καὶ πεζοὶ καὶ ἑπιπποὶ κατὰ τὰς περιστάσεις. Ἐπι τῶν χρόνων τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου εὐρίσκωμεν παρακολουθούντα τῷ στρατῷ καὶ ἀφετήρια ὄργανα. Οἱ πετροβόλοι, οἱ καταπέλται ἐγένοντο λίαν χρήσιμοι, ὡς π.χ. ἐν τῇ διαβάσει τοῦ ποταμοῦ Ἰαζάρτου (Ἀριαν. Δ'. 4. 4). Μετὰ τὴν εἰς Ἀσίαν προσβολὴν ἤρξαντο οἱ ἑλληνικοὶ στρατοὶ νὰ ποιῶνται χρῆσιν καὶ ἐλεφάντων.

Muller Dor. iii. c. 12, Wachsmuth, *Hellenische Alterthumskunde*, vi, K. F. Hermaun, *Griech. Staatsalterth*, §. 29, 30. 152. Haase εἰς *Ersch and Gruber Encyclop. art. Phalanx*, Heeren *Rhlections κλ. Anvient Greece*, c. xii, Boeckh *Public Occ. of Athens*. c. xxi. xxxii).

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ.

Ἰππὸ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ Ι. ΒΑΛΤΙΝΟΥΣ.

Ἰπολοχαγοῦ τοῦ πυροβολικοῦ.

Ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς στατιστικῆς τῆς χώρας ταύτης ἔχομεν τὰ ἑπόμενα·

Ἐκτασις. Ἡ γαλλικὴ αὐτοκρατορία περιλαμβάνει εἰς ἓνα καὶ ἀδιάσπαστον πολιτικὸν σύνδεσμον τὴν πραγματικῶς Γαλλίαν καὶ τὰς ἐν Ἀλγερίᾳ κτήσεις αὐτῆς, ὧν ἡ ἑκτασις ὡσημέραι αὐξάνει.

Ἡ τῆς πραγματικῆς Γαλλίας χώρα ἐκτιμᾶται εἰς ἐπιφανείαν 25,000 τετραγωνικῶν λευγῶν.

Ὁ τόπος ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν λαμβανόμενος ἔποψιν ἀπαρτίζεται τῆς μὲν Γαλλίας ἐπιτοπίους διαίρεσεις εἴκοσι καὶ μίαν (divisions territoriales) τῆς δ' Ἀλγερίας ἐτέρας τρεῖς.

Αἱ ἀλλαχοῦ τῆς γῆς κτήσεις τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας ἀπαρτίζουσι στοιχεῖον ἔξω τοῦ προκειμένου.

Ὅρια. Τὰ ὅρια τῆς Γαλλίας εἰσὶ μήκους λευγῶν 4065, ὧν αἱ μὲν 465 ἀποτελοῦσι τὰ τῆς ξηρᾶς μεθόρια, αἱ δὲ λοιπαὶ εἰσὶν ἕκτα.

Πληθυσμός. Ὁ πληθυσμὸς τῶν κατοίκων τῆς χώρας ταύτης ὑπερβαίνει τὰ 35 ἑκατομμύρια ψυχῶν· παριστᾷ δὲ τὸ μέγα πολιτικὸν πλεονέκτημα, ὅτι ἐκτὸς τῶν ὀλίγων ἐντοπίων τῶν ἐν Ἀλγερίᾳ

κτήσεων, οἱ πάντες εἰσὶ τῆς αὐτῆς φυλῆς καὶ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πατριωτικοῦ αἰσθηματος ὠθοῦνται.

Οἰκονομικά. Ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς αὐτοκρατορίας ὡσημέραι αὐξάνει· ἔστι δὲ κατὰ μέσον ὅρον πλέον τῶν 4,220,000,000 φράγκων· ὁ δὲ τῶν ἐξόδων παραπλήσιον τούτου ὑπάρχει. Τὸ ὑπουργεῖον τοῦ πολέμου ἐξοδεύει κατὰ μέσον ὅρον περὶ τὰ 500,000,000 φράγκων· τὸ δημόσιον χρέος οὐκ ἔστι μείον τῶν πέντε δισεκατομμυρίων.

Δημοσία δύναμις. Ἡ δημοσία τῆς ξηρᾶς δύναμις στηρίζεται ἐπὶ τοῦ μονίμου στρατοῦ καὶ τῆς ἐθνοφυλακῆς.

Στρατὸς μόνιμος.

Στρατολογία. Ἡ βᾶσις τῆς στρατολογίας ἐν τῷ μονίμῳ στρατῷ ἔστιν ἡ ὑποχρεωτικὴ κλήρωσις ἀπάντων τῶν νέων, ἅμα πληρώσει τὸ 20 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν. Ἀπὸ τούτων λαμβάνεται ὁ ἀριθμὸς ὁ ἀναγκαῖος ἵνα πληροῖ τὰ κενὰ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ στρατοῦ, συμπληροῖ δὲ τὸν πρέποντα τοῦ στρατοῦ ἀριθμόν. Οὕτω κατὰ τὰς τελευταίας διατάξεις ἀπὸ τῶν 310,000 νέων, οἵτινες κατὰ μέσον ὅρον παρουσιάζονται κατ' ἔτος εἰς κλήρωσιν, ὀρίζονται διὰ τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν αἱ 400,000· τούτων, οἱ καὶ νέοι στρατιῶται καλοῦνται, οἱ μὲν τᾶττονται ἐν τοῖς διαφόροις τοῦ στρατοῦ σώμασι, κατ' ἀριθμὸν ἀνάλογον τῶν παρουσιαζομένων ἐν τῷ ἐνεργῷ στρατῷ κενῶν, (κατὰ μέσον ὅρον 50—60,000) οἱ δὲ μένουσι παρὰ ταῖς ἐπιτίας αὐτῶν, ἐλεύθεροι μὲν ἵνα μετέρχωνται οἰονδήποτε ἐν τῇ χώρᾳ ἐπάγγελμα, κείμενοι ὅμως ὑπὸ τὴν στρατιωτικὴν ἐπιτήρησιν. Οὗτοι ἐφ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς θητείας (ἧτις ἔστιν ἐτῶν ἑπτὰ) εἰσὶν ὑποχρεοὶ ἵνα τεθῶσιν ὑπὸ τὰς σημαίας ἅμα κληθέντες.

Πρὸς ἐλάφρυνσιν τῶν ἐξόδων, ἅτινα προκύπτουσιν ἐνεκεν τῆς διατηρήσεως τοῦ στρατοῦ, ἀποστέλλονται εἰς τὰς ἐπιτίας αὐτῶν, συνήθως, οἱ τὰ ἑξ ἑτῆ τῆς θητείας αὐτῶν ὑπηρετήσαντες στρατιῶται. Οὗτοι καὶ οἱ προμνημονευθέντες ἀποτελοῦσι τὴν καλουμένην ἐφευρέειαν τοῦ στρατοῦ, ἧτις ὅμως οὐδέποτε κατορθώθη ἵνα κατὰ καιροὺς ἐκχυμνάζηται.

ἵνα καταστῆ κατὰ τι ἥπιώτερον τὸ σύστημα τῆς ὑποχρεωτικῆς κλήρωσεως, παρεδέξαντο καὶ ἐν τῇ Γαλλίᾳ,

α.) Τὰς ἀντικαταστάσεις ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τῶν σωμάτων.

β.) Τὰς ἀνακατατάξεις.

γ.) Τὰς ἐθελουσίους κατατάξεις.

Προαγωγή.

Ἡ ἀπὸ τοῦ στρατιώτου προαγωγή εἰς τὸν βαθμὸν δεκανέως, μέχρι καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιλοχίου, ἐστὶ δικαίωμα τοῦ σωματάρχου στηρίζεται δὲ ἐπὶ τὴν ἀρχαιότητα καὶ τὴν ἰκανότητα· εἰσὶ δεκτοὶ ὡς ὑπαξιωματικοὶ καὶ οἱ ἐν Φλέχη (Flèche) μαθηταὶ τοῦ λυκείου, ὅπου ἐκπαιδεύονται τὰ τέκνα ἐνδεῶν στρατιωτικῶν.

Ὁ ἀνώτερος βαθμὸς τῶν ὑπαξιωματικῶν ἐστὶν ὁ τοῦ ἀνθυπασπιστοῦ, διδόμενος ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν προτάσει τῶν σωματάρχων· ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τούτου μέχρι τοῦ λοχαγοῦ προδιβάλλονται ἐν τῷ πεζικῷ καὶ τῷ ἵππικῷ ἐντὸς τῶν συνταγμάτων μέρος μὲν κατ' ἀρχαιότητα, μέρος δὲ κατ' ἐκλογὴν. Ὁ προδιβάλλομας γίνεται ἐπὶ τῆ βάσει καταλόγων ἀρχαιότητος καὶ κατ' ἔτος ἰκανότητος· οἱ κατάλογοι οὗτοι πέμπονται πρὸς τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν ὑπουργεῖον ὑπὸ τῶν ἐπιθεωρητῶν στρατηγῶν· ὁ προδιβάλλομας ἐν ἅπασιν μὲν τοῖς βαθμοῖς τοῦ πυροβολικοῦ, τοῦ μηχανικοῦ καὶ τοῦ σώματος τῶν ἐπιτελῶν, ἐν τοῖς ἀνωτέροις δὲ βαθμοῖς τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ ἵππικοῦ γίνεται ἐπὶ τῆ βάσει τῶν γενικῶν καταλόγων τοῦ ὅλου ὅπλου κατ' ἀρχαιότητα καὶ ἐκλογὴν μέχρι τοῦ λοχαγοῦ μόνον δὲ κατ' ἐκλογὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους βαθμούς. Καὶ προδιβάλλονται ἀνθυπολοχαγοὶ τοῦ μὲν πεζικοῦ καὶ ἵππικοῦ,

α.) Οἱ ἐπ' ἐξετάσει ἐπιτυχόντες ἀνθυπασπισταί.

β.) Οἱ μαθηταὶ τῆς Στρατιωτικῆς Σχολῆς τοῦ Ἁγίου Κύρου,

Τοῦ δὲ πυροβολικοῦ καὶ μηχανικοῦ οἱ ἐπιδόσχοντες ἀνθυπασπισταὶ τοῦ σώματος.

Ἐπιλοχαγοὶ δὲ ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ εἰδικὰ ὄπλα καὶ τὸ ἐπιτελεῖον.

α.) Οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς τῶν γενικῶν ἐπιτελῶν, οἵτινες τελειοδιδάκτοι ὄντες τοῦ σχολείου τοῦ Ἁγίου Κύρου ἢ τοῦ Πολυτεχνικοῦ φέρουσι στολὴν μὲν ἀνθυπολοχαγοῦ τῶν ἐπιτελῶν, λογίζονται δὲ ὡς τοιοῦτοι εἰς τὰ συντάγματα τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ ἵππικοῦ.

β.) Οἱ μαθηταὶ τῆς ἐν Μετζ' σχολῆς τοῦ πυροβολικοῦ καὶ τοῦ μηχανικοῦ, οἵτινες τελειοδιδάκτοι ὄντες τοῦ πολυτεχνικοῦ σχολείου, φέρουσι μὲν τὴν στολὴν τοῦ ἀνθυπολοχαγοῦ τῆς σχολῆς, λογίζονται δὲ καὶ οὗτοι ἐν τῷ πεζικῷ καὶ ἵππικῷ.

Ὁργανισμὸς τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως.

Ὁ στρατὸς διακρίνεται εἰς στρατὸν τῆς γραμμῆς καὶ εἰς αὐτοκρατορικὴν φρουράν· καὶ αὐτὴ μὲν ἀπαρτίζουσα σῶμα ἴδιον ἀριθμῶν ἐν ταῖς τάξεσιν αὐτῆς πεζικοῦ καὶ ἵππικοῦ, συντάγματά τινα μὲν

τοῦ ἀναγκαιοῦντος πυροβολικοῦ καὶ λοιπῶν χρεωδῶν· ὁ δὲ στρατὸς τῆς γραμμῆς περιλαμβάνει,

Α'. Πεζικόν.

Τὰ τὸ πεζικόν ἀπαρτίζοντα σώματα εἰσὶν,

100 Συντάγματα τοῦ πεζικοῦ, ἕκαστον συγκροτούμενον ἐκ τριῶν ταγμάτων, ὧν τὸ ἐν μόνον ἐν ἐφεδρείᾳ, δέχεται καὶ ἐκγυμνάζει τοὺς νεοσυλλέκτους· τὰ τάγματα συγκροτοῦνται ἀπὸ ὀκτώ λόχων, ὧν ἕξ μὲν εἰσὶ κεντρικοὶ, δύο δὲ ἐκλεκτοὶ, καὶ ὁ μὲν πρῶτος ἐστὶν ὁ τῶν ἐπιλέκτων, ὁ δὲ τελευταῖος, ὁ τῶν εὐζώνων.

Τῶν ἄνω μνησθέντων συνταγμάτων τὰ μὲν 75 φέρουσι τὴν ἐπωνυμίαν « πεζικόν τῆς γραμμῆς » τὰ δὲ ἕτερα 25 ἀποκαλοῦνται « πεζικόν ἐλαφρὸν », ἀλλ' ἀπαξάπαντα τὴν αὐτὴν τελοῦσιν ὑπηρεσίαν καὶ τὸν αὐτὸν φέρουσιν ὄπλισμόν.

20 τάγματα τῶν πεζῶν κυνηγῶν (ἐκ δέκα λόχων ἕκαστον) ἀνὰ ἐν προσεκκολλημένον εἰς τὰς εἴκοσι ἐνεργοῦς μεραρχίας, ἃς συγκροτοῦσι τὰ τοῦ πεζικοῦ συντάγματα.

2 συντάγματα Ζουάβων ἐκ τριῶν ταγμάτων ἕκαστον· τῶν 9 λόχων εἰς οὓς τὸ τάγμα διαιρεῖται εἰς μὲν ἐφεδρος.

3 τάγματα τοῦ ἐλαφροῦ τῆς Ἀφρικῆς πεζικοῦ ἀνὰ δέκα λόχους ἕκαστον· ὧν οἱ δύο ἐφεδροί.

3 τάγματα ἐντοπιῶν (Ἀλγερίων) ἀκροβολιστῶν ἀνὰ λόχους ὀκτώ.

12 λόχοι πειθαρχικοὶ ὀπλιτῶν, ὧν τρεῖς εἰσὶ τῶν ὁδοποιῶν (1).

Ἐξω τῶν ἄνω μνησθέντων σωμάτων ὑπάρχει ἐν Ἀλγερίᾳ καὶ τὸ σῶμα ἐν ᾧ εἰσὶν δεκτοὶ οἱ ξένοι οἱ ἀπανταχόθεν τὸν πόλεμον ἐπιζητοῦντες τυχοδιώκται ἢ καὶ ἄλλων ἀφορμῶν ἕνεκεν ἐγκαταλειπόντες τὴν πατρίδα αὐτῶν· τὸ σῶμα τοῦτο καλεῖται « Ξενικὴ Λεγεὼν » συγκροτεῖται δὲ ὑπὸ συνταγμάτων δύο, ὧν ἕκαστον ἀριθμεῖ τάγματα τρία, ἐκ λόχων ὀκτώ· οἱ ἀξιωματικοὶ, οἵτινες κατ' ἀρχὰς ἅπαντες ἦσαν ξένοι, ὀλίγους τούτων ἀριθμοῦσιν ἐν τῷ κύκλῳ αὐτῶν.

Β'. Ἴππικόν.

Τὸ ἵππικόν τοῦ ἐν τάξει γαλλικοῦ στρατοῦ διακρίνεται εἰς τρία, καὶ Βαρὸ μὲν ἐστὶ τὸ ἐκ δύο συνταγμάτων τῶν καρραβινοφόρων καὶ 40 τῶν θωρακοφόρων συγκροτούμενον.

(1) Εἰς τοὺς λόχους τούτους ἀποστέλλονται πρὸς καιρὸν ἄνδρες ὑπὸ ποινὴν κειραρχικὴν διατελοῦντες, ὑποχρεῶνται δὲ εἰς ἐργασίας ἐργατικὰς καὶ ἄλλας.

Τῆς γραμμῆς δὲ τὸ ὑπὸ συνταγμάτων 12 τῶν Δραγόνων καὶ 8 τῶν λοχοφόρων συνιστάμενον.

Ἐλαφρόν δὲ τὸ ἀριθμοῦν 13 Συντάγματα τῶν Κυνηγῶν καὶ 9 τῶν Οὐσσάρων.

Ἄπαντα τὰ συντάγματα συγκροτοῦνται ὑπὸ ἰλῶν πέντε ἢ ἕξ.

Προσθετέον δέ·

1 Σύνταγμα τῶν ὀδηγῶν ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ φρουρᾷ.

4 Συντάγματα τῶν κυνηγῶν τῆς Ἀφρικῆς ἕξ ἰλῶν ἕκαστον.

3 Συντάγματα τῶν Σπαχῆδων καὶ ταῦτα ἕξ ἰλῶν.

2,000—3,000 ἄτακτοι Ἀλγερίνοι ἱππεῖς.

Γ'. Πυροβολικόν.

Τὸ γαλλικὸν πυροβολικὸν περιλαμβάνει ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν ὑπηρεσίαν τῶν πυροβόλων, ἀφ' ἐτέρου δὲ τὴν διεύθυνσιν τῶν εἰς τὸ ὄπλον τοῦτο ἀναγκαιοῦντων καταστημάτων καὶ τῶν ἑτερογενῶν στοιχείων ἅτινα τῷ προσηρτήθησαν συγκροτεῖται,

α) Ἰπὸ τοῦ ἐπιτελείου τοῦ σώματος πληρουμένου ὑπὸ ἀξιωματικῶν τοῦ ὄπλου, ἀνδρῶν κατωτέρου βαθμοῦ, ὑπαλλήλων καὶ καθηγητῶν.

β) Ἰπὸ 14 Συνταγμάτων τοῦ πυροβολικοῦ ὧν ἕκαστον ἀριθμεῖ 12 ἐπωχουμένας κανονοστοιχίας, 3 ἐφιππους καὶ 1 πεζήν.

γ) Ἰπὸ ἐνὸς συντάγματος γεφυροποιῶν, 12 λόχων.

δ) Ἰπὸ 12 λόχων στρατιωτικῶν τεχνητῶν.

Ἐνὸς λόχου ὀπλοποιῶν ἐν τῇ Ἀλγερίᾳ.

ε) Τεσσάρων ἰλῶν τοῦ πυροβολικοῦ. Ζευγητῶν.

Ἐν Γαλλίᾳ χρῶνται διὰ τὸ τοῦ πεδίου πυροβολικὸν τὸ κανόνιον τῶν 12 καὶ τῶν 8, τὸ ὄβουζοβόλον τῶν 16 καὶ τῶν 15, πρὸς δὲ τὸ κανονοβουζοβόλον τῶν 12.

Ἀπὸ τούτων συγκροτοῦνται αἱ ἐπόμεναι κανονοστοιχίαι.

α) Θέσεως ἢ Ἐφεδρείας, σχηματιζομένης ὑπὸ κανονίων τεσσάρων τῶν 12 καὶ ὄβουζοβόλων δύο τῶν 16.

β) Τῶν Μεραρχιῶν, ἐφιπποὶ ἢ καὶ ἐπωχούμεναι ἐκ κανονίων τεσσάρων τῶν 8 καὶ ὄβουζοβόλων δύο τῶν 15.

γ) Τῶν Μεραρχιῶν ἐκ κανονοβουζοβόλων ἕξ. Ταῦτα ἔχουσι τὸ πλεονέκτημα τοῦ ἐκπέμπειν σφαίρας πλήρεις καὶ ὄβουζια.

Προσθετέον δ' ἐν τῷ πυροβολικῷ, καὶ τὰ ὄρεινὰ ὄβουζοβόλα τῶν 12 ὧν γίνεται χρῆσις ἐν Ἀφρικῇ. Ταῦτα συγκροτοῦσι μὲν κανονοστοιχίας ἕξ ὄβουζοβόλων τῶν 12, ἐπὶ τὸ πολὺ δ' ἐνεργοῦσι μεμονωμένως κατ' οὐλαμούς.

Δ'. Μηχανικόν.

Τὸ μηχανικὸν ἀριθμεῖ,

Ἐπιτελεῖον τοῦ Σώματος, συγκροτούμενον ἐκ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ ὄπλου καὶ ἀνδρῶν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ.

3 Συντάγματα ἀνὰ δύο τάγματα λόχων ὀκτώ, ὧν ἑπτὰ εἰσι σκαπανεῖς καὶ εἰς ὑπονομοποιός.

2 Λόχους ἐργατῶν.

Τὰ ἄμαχα ἐν τῷ στρατῷ σώματα εἰσὶ τὰ ἀκόλουθα·

Α'. Ἐπιτελεῖον.

α. Γενικὸν ἐπιτελεῖον.

Τὸ γενικὸν ἐπιτελεῖον ἀριθμεῖ περὶ τοὺς τριακοσίους βαθμοφόρους, συγκροτεῖται ὑπὸ στρατηγῶν, ἀντιστρατῆγων καὶ ὑποστρατῆγων.

β. Σῶμα τῶν ἐπιτελεῶν.

Τοῦτο συγκροτούμενον ὑπὸ ἀξιωματικῶν ὄπλου ἰδίου, ἐστὶν ἐπιφορτισμένον τὴν ὑπηρεσίαν τῶν ὑπασπιστῶν παρὰ τοῖς στρατηγοῖς τῶν διαφόρων βαθμῶν, τὴν ἐπιτελικὴν ὑπηρεσίαν τῶν μεραρχιῶν καὶ πᾶσαν ἄλλην μὴ ἀνήκουσαν εἰδικῶς εἰς τὸ πυροβολικὸν καὶ μηχανικόν. Περιλαμβάνει δὲ ἀξιωματικούς ἀπὸ τοῦ βαθμοῦ τοῦ ὑπολοχαγοῦ καὶ ἄνω.

γ. Φρουραρχικὸν ἐπιτελεῖον,

Ἐν τῷ ἀριθμοῦνται οἱ φρούραρχοι, οἱ ὑποφρούραρχοι, οἱ ὑπασπισταὶ τῶν φρουραρχείων, οἱ ἀρχιφύλακες, ἱερεῖς καὶ πυλωροί.

Β'. Στρατιωτικὴ διαχείρισις.

α) Τὸ ἐπιμελητήριον τὸ ἐπὶ τῶν πάντων ἐφορεῖον, διατάττον μὲν ὁλως δ' ἐνεργοῦν, συγκροτεῖται ὑπὸ ἐπιμελητῶν, ὑπεπιμελητῶν 1. τάξεως, ὑπεπιμελητῶν 2. τάξεως, ἀνθυποεπιμελητῶν 1 καὶ 2 τάξ. ἀπάντων ὄντων ἀξιωματικῶν (1) παρὰ τούτοις προσθετέον καὶ ἢ ἐν τοῖς γραφείοις ἐργαζόμενοι (commis) οἷτινες μὴ ὄντες ἀξιωματικοὶ (2) διαιροῦνται εἰς λογιστὰς πρωτεύοντας (commis principal) καὶ λογιστὰς α, β' καὶ γ' τάξεως.

β) Ἰπηρεσία τῆς υγείας, περιλαμβάνουσα τοὺς ἰατροὺς, τοὺς χειρουργοὺς, τοὺς φαρμακοποιούς, ἀρχικτηνιατροὺς (vétérinaire prin-

(1) Ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς λοχαγούς.

(2) Ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς λογιστὰς, ὧν καὶ τοῖς δίδω τὴν ἐπωνυμίαν.

cipal) ιππιατροὺς α' καὶ β' τάξεως, βοηθοὺς ιππιατρῶν α' καὶ β' τάξεως.

- γ) Ἰπηρεσία τῶν Νοσοκομείων.
- δ) " τῶν τροφῶν.
- ε) " τῆς ἐνδυμασίας.

Αἱ τρεῖς τελευταῖαι ὑπηρεσίαι παρὰ τοῖς λοιποῖς ἀνδράσιν οἵτινες ἀναγκαιοῦσιν αὐταῖς, ἀριθμοῦσιν ὑπαλλήλιαν χωριστὴν, τελευταίως ταχθεῖσαι ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν ἐχόντων προσόντα ἀξιωματικοῦ εἰσὶ δὲ οἱ ὑπάλληλοι οὗτοι ἀξιωματικοὶ πρωτεύοντες (officier principal).

Ἰπόλογοι (comptable) 1' καὶ 2' τάξεως.
Βοηθοὶ 1 καὶ 2 τάξεως (adjudants).

ς'. Σῶμα τῆς στρατιωτικῆς διαχειρήσεως, ἀριθμοῦν,

- 1 Τάγμα ἐπτά λόχων, ὧν ὁ εἷς ἐν ἐφεδρείᾳ.
- 4 Ἰλας Ζευγητῶν πρὸς μεταφορὰν τοῦ ὕλικου τοῦ στρατοῦ ἐκαστῇ ἴλῃ φέρει τέσσαρας λόχους.
- 3 Λόχους ἐργατῶν Ζευγητῶν.

Γ'. Χωροφυλακή.

Ἡ χωροφυλακὴ διαίρεται εἰς χωροφυλακὴν τῶν Νομῶν (gendarmerie departamentale) διηρημένη εἰς Λεγεῶνας εἴκοσιν. Ἐξ ὧν ἐκάστη περιλαμβάνει ἀριθμὸν τινα ἐνωμοτιῶν, ἔχει πρὸς τούτους ἐν τῇ τάξει αὐτῆς 2 κινήτᾳ τάγματα ἀνὰ λόχους ἕκτῳ ἔχον ἕκαστον.

2 Συντάγματα τῆς Παρισιανῆς φρουρᾶς.

Λόχους τινὰς Ἀλγερινῆς χωροφυλακῆς. (Voltigeurs Algériens), καὶ τὴν χωροφυλακὴν τῶν ἀποικιῶν.

Δ'. Ἡμισπομάχοι.

Οἷτοι συνιστῶσι λόχους ὡς ἔπεται,

- 3 Τῶν ὑπαξιωματικῶν ἡμισπομάχων.
- 3 Τῶν πεζῶν ὀπλιτῶν.
- 4 Τῶν ἰππέων.
- 5 Τῶν πυροβολιστῶν.
- 1 Τοῦ μηχανικοῦ.
- 2 Τῆς χωροφυλακῆς.

Προσθετέοι δὲ καὶ οἱ ἀπόμαχοι (Invalides) οἵτινες οὐδεμίαν ἐτελοῦντες ὑπηρεσίαν διατρέφονται δημοσίᾳ δαπάνῃ ἐν τῷ Παλατίῳ τῶν ἀπομάχων, ὅπερ καίτι εἰς Παρισίους.

Ἐθνοφυλακή.

Ἡ ἐθνοφυλακὴ, ἥτοι ὁ ἐφοπλισμὸς τῶν πολιτῶν παντὺς ἐπαγγέλματος ἔσχεν ἐν Γαλλίᾳ διαφόρους περιπετείας· ὁ ἀριθμὸς τῶν Λεγεῶνων ἐφιππου ἢ πεζῆς ἐθνοφυλακῆς, ὑπῆρξεν αἰετὲ ἐρμαιον τῆς πολιτικῆς. Ἦδη δὲ ὀλίγα ἐν ἐνεργείᾳ ὑπάρχουσι τάγματα δίδοντα τὴν φυλακὴν σημείων τινῶν ἐντὸς τῶν πόλεων.

Τελευταῖαι παρατηρήσεις.

Τελευταῖον ῥίπτοντες ὄμμα ἐπὶ τῆς στρατιωτικῆς τῆς ζῆρας δυνάμεως ἢν ἡ Γαλλία δύναται ἵνα παρουσιάσῃ ἀπέναντι συμμαχίας κατ' αὐτῆς ἐγειρομένης καὶ εἰσβαλλούσης ἔχομεν 500,000 ἀνδρῶν, ἀριθμὸς πρέπον τοῦ στρατοῦ.

200,000 κλήρωσις διπλασία τῆς ἐτησίως ἐνεργουμένης.

30,000 μέσος ὄρος τῶν ἐθελοντῶν.

60,000 μέσος ὄρος τῶν εἰς τὰς ἐστίας αὐτῶν ἀποστελλομένων συνήθως μετὰ ἐξαετῆ ὑπὸ τὰς σημαίας ὑπηρεσίαν.

430,000 χωροφυλακὴ.

920,000 ἀνδρῶν στρατοῦ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν δυναμένων ἵνα φέρωσιν ὄπλα ἐθνοφυλακῶν ἀπὸ τῆς ἡλικίας ἐτῶν 21 μέχρι τῶν ὑπεργήρων ἐστὶ περὶ τὰ 6,000,000 ἀνδρῶν.

Ἀπὸ τούτων ἀνεγνωρίσθη ὅτι δυνατὸν ἵνα κινήθῃσι μόνον 1,800,000 ἐστῶσαν τούτων 600,000 νυμφευμένοι, οὓς ὀφείλομεν ἵνα ἐγκαταλείψωμεν· προσέτι ἕτεροι 600,000 μὴ παρέχοντες μεγάλας ἐλπίδας μένουσι πρὸς χρῆσιν κινήτοι ἐθνοφύλακες, 600,000· οἵτινες ἐνούμενοι πρὸς τὸν στρατὸν, παράγουσι τὸν καλοσιαιὸν ἀριθμὸν ἀνδρῶν περὶ τὸ 1,500,000, ἐτοίμων πρὸς ἀντίκρουσιν πάσης κατὰ τῆς χώρας ἐνδεχομένης προσβολῆς.

Ἡ Γαλλία παριστᾷ οὕτω μέγαν στηθῶν προμαχῶνα διὰ τὸ ἐσωτερικὸν, παριστᾷ ὅμως καὶ διὰ τὸ ἐσωτερικὸν δύναμιν ἀνωτέραν πασῶν τῶν ἐπιλοιπῶν ἐπικρατειῶν, καθότι ἀνευ ἐπαισθητῆς ἐκκενώσεως τῆς χώρας ἐξάγει εἰς ἐκστρατεῖαν στρατὸν ἀξιόμαχον 300—350,000 ἀνδρῶν.

Ἀριθ. 8972.

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ.

Πρὸς ἀπάσας τὰς Στρατιωτικὰς Ἀρχάς.

Ἐκ τῆς ἐκθέσεως τῆς οικονομικῆς ἐπιθεωρήσεως τῆς Μοίρας τοῦ πυροβολικοῦ, τὴν ὅποιαν ὁ οικονομικὸς ἐπιθεωρητῆς ὑπεπιμελητῆς Κ. Μ. Γεωργαντᾶς ὑπέβλεπεν εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς ὑπουργεῖον, ἐξήχθη προ-

δήλως ὅτι ὁ καταλυματίας τάγματος *Α.* κλάσεως Γεώρ. Νικολαΐδης, καὶ ὁ λογιστὴς *Α.* κλάσεως Θεοφάνης Βενετσάνος, ἐπιτετραμμένοι ἀμφοτέρω ὁ μὲν τὴν τοῦ ὕλικου ὁ δὲ τὴν τοῦ χρηματικοῦ ὑπηρεσίαν τῆς εἰρημένης Μοίρας, ἔδειξαν ἀσύγγνωστον ὀλιγωρίαν καὶ ἀμέλειαν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐμπεισιευμένης αὐτοῖς ὑπηρεσίας, πρὸς δὲ ὅτι ἐπιβαρύνει οὐ μικρὸν τὸν μὲν πρῶτον ἢ ἔλλειψις 60 ζευγῶν ὑποδημάτων, ὑπ' οὐδεμιᾶς ἀποχρώσεως αἰτίας δικαιολογημένη, τὸν δὲ, ἡ ἀπόλεια τοῦ βιβλίου τῶν ἀποθέσεων τοῦ ἔτους 1854 καὶ ἡ τῶν ἀπολογιστικῶν σημειώσεων τοῦ 1855 καὶ 1856 τὰ ὅποια εἶναι ἐκ τῶν οὐσιωδῶν ὀργάνων τῆς ὑπηρεσίας. Ἐκτὸς δὲ τούτων ἀνεκαλύφθησαν καὶ ἐγγραφαὶ ἐξόδων βαρείας ὑπονοίας κατ' αὐτῶν ἐγείρουσι, τῶν τελευταίων δὲ τούτων πράξεων συναίτιος, ἢ μᾶλλον πρωταίτιος φαίνεται ὁ παρὰ τῷ στρατιωτικῷ Λογιστηρίῳ ἐργαζόμενος ὡς ἐπεξεργαστὴς καταλυματίας τάγματος *Β.* κλάσεως Χρ. Παππάζογλου.

Ἐπειδὴ καθήκον ἡμῶν οὐσιωδές ἐστι τὸ μὴ παρορᾶν τὰ παρὰ τῶν στρατιωτικῶν ἐν γένει πραττόμενα παραπτώματα, ἰδίως δὲ τὰ τοιαύτης φύσεως τοῦ δημοσίου, δηλαδὴ πλούτου τὴν διαχείρισιν ἀφορῶντα, μετὰ δυσαρρεσκείας ἠναγκάσθημεν νὰ προσκαλέσωμεν τὴν εἰς ἀργίαν δι' ἀπολύσεως ἀπὸ τῆς θέσεως μετὰθεσιν τῶν εἰρημένων καταλυματιῶν Γ. Νικολαΐδου καὶ Χρ. Παππάζογλου, τὴν ὁποίαν ἡ *Α. Μ.* ὁ Βασιλεὺς ἀπεφάσισε διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς 24 λήγοντος μηνὸς Ἰψηλοῦ Βασ. διατάγματος, ὀρίζοντος καὶ ὡς τόπον διαμονῆς τοῦ καταλυματίου Χ. Παππάζογλου τὴν Μονεμβασίαν.

Καθόσον ἀφορᾷ τὸν λογιστὴν Θεοφάνην Βενετσάνον, τοῦτον ὡς ἀνήκοντα εἰς τὴν τάξιν τῶν ὑπαξιωματικῶν, ἐπεικῶς φερόμενοι τιμωροῦμεν μὲ δύω μηνῶν φυλάκισιν ἀπαλάττοντες αὐτὸν συγχρόνως τῶν ἐμπεισιευμένων αὐτῷ ἀνωτέρων καθηκόντων.

Τὴν φυλάκισιν ταύτην θέλει ὑποστῆ ὁ λογιστὴς Θ. Βενετσάνος εἰς τὸ φρούριον Παλαμῆδιου, ἀφοῦ προηγουμένως παραδώσει τὴν μέχρι τοῦδε ὑπηρεσίαν του, εἰς δὲ τὰ φρουραρχεῖα Ἀθηνῶν καὶ Ναυπλίας ἀνατίθεται ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως ταύτης καθόσον ἀφορᾷ ἕκαστον αὐτῶν, τὰ ὅποια ὀφείλουσι νὰ μᾶς ἀναφέρωσιν ἐγκαίρως τὴν ἐκτέλεσιν.

Μετὰ τὴν λήξιν τῆς ποινῆς τοῦ λογιστοῦ Θ. Βενετσάνου, τὸ φρουραρχεῖον Ναυπλίας θέλει προκαλέσει τὰς διαταγὰς μας ὡς πρὸς τὴν μέλλουσαν θέσιν αὐτοῦ.

Κοινοποιοῦντες ταῦτα εἰς ἅπαντα τὸν στρατὸν πεπεισμεθα ὅτι δὲν θέλομεν εὐρεθῆ τοῦ λοιποῦ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λάβωμεν τοιαῦτα μέτρα κατ' ἄλλων.

Ἀθῆναι τῆ 26 Ἰουνίου 1858.

Ὁ ὑπουργὸς Α. ΣΜΟΛΕΝΣΚΗΣ.

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ

Τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν.

Ι. ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ, Ὑπομοίραρχος.

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Μέρος επίσημον. — Πρωτόκολλον. — Ιστορικά ἐρανήματα. — Συνέχεια περὶ στρατοῦ, ἄρθρον ἐκ τοῦ λεξικοῦ τῆς Ἑλλ. Ἀρχαιολογίας. — Στρατιωτικὸν σύστημα τῆς Γαλλίας. — Ἐγκύκλιος. — Ὁ ἱππότης τοῦ Ἐρυθροῦ Οἴκου, μυθιστόρημα τοῦ Ἀλεξάνδρου Δυμᾶ (Παράρτημα).

ΑΓΓΕΛΙΑ

Εἰδοποιοῦνται οἱ συνδρομηταὶ ἡμῶν, ὅτι ἐνῶ ἠῤῥησε τὸ φυλλάδιον καθ' ἡμῖς τυπογραφικὸν φύλλον, ἡ τιμὴ τῆς συνδρομῆς μένει ἡ αὐτή.

Τὰ ἔξοδα ἀποστολῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν λογιζονται εἰς βᾶρος τῶν συνδρομητῶν.

Ἡ συνδρομὴ τοῦ νέου ἔτους ἀρχεταὶ ἀπὸ 1 Ἀπριλίου ε. ε. καὶ εἶναι ἔτησίᾳ διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως.

Ὅστις ἐν τῇ πατριωτικῇ αὐτοῦ ἀγαθότητι προσφέρει πλέον τῶν 50 δραχμῶν ἑκταχτον δωρεάν εἰς τὸ ταμεῖον τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν, θέλει κηρύττεσθαι ὑπὸ τοῦ Ἀπομάχου ὡς εὐεργέτης.

Ὅσάκις ἀλλάσουν τόπον διαμονῆς οἱ συνδρομηταὶ δημοποιοῦσιν ἀρμοδίως τοῦτο πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ Ἀπομάχου.

Ὅστις καταγράψει δέκα συνδρομητὰς λαμβάνει τὸ φυλλάδιον δωρεάν.
